

Michael Hesselholt Clemmesen/25.10.2014

Hermed en kopi af den samling af analysevejledninger, der blev udviklet i begyndelsen af 1990'erne for at støtte og danne rammen om den danske videregående uddannelse af officerer.

Rammen skulle sikre, at de efter uddannelsen havde mulighed for at gøre det, som er det centrale element i en centralt placeret officers ekspertise ("kompetence"), nemlig:

At kunne identificere problemer og risici ved forskellige strategiske- eller operative handlemuligheder og give professionel velfunderet rådgivning med hensyn til udvikling af militære styrkestrukturer og aktiviteter.

Vejledningerne dannede grundlaget for den integrerede stabsofficersuddannelse, der blev gennemført fra 1993 til 2002, hvorefter den integrerede uddannelse blev bragt til afslutning...

FORSVARSAKADEMIETS
VEJLEDNINGSSAMLING

(FAKVEJSAM)

Nettes

— HO

— "Landskabs"

—

FAKVEJSAM
NOV 1992

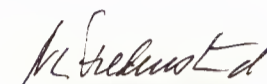
FORSVARSAKADEMIETS

VEJLEDNINGSSAMLING

FORORD

Nærværende Vejledningssamling - der forkortes FAKVEJSAM - autoriseres hermed til anvendelse på VUT II - Stabskursus og er gældende fra modtagelsen.

Ajourføring af samling påhviler faggruppeleder Statskundskab og Strategi.

N.L. FREDENSLUND

[illegible]

Del I Den strategiske stabsstudie

Afsnit A: Generelt
Afsnit B: Den strategiske landestudie
Afsnit C: Den strategiske aktøranalyse
Afsnit D: Den strategiske problemanalyse

Del II Den operative analysemodel

Del III Vejledning i udarbejdelse af hovedopgaver

Tillæg A: Eksempel på titelside
Tillæg B: Eksempel på indholdsfortegnelse
Tillæg C: Eksempel på stikordsregister
Tillæg D: Undervisningsministeriets cirkulære af 16. juli 1973
Tillæg E: Eksempelvis arbejdsgang
Tillæg F: Bedømmelseskriterier

DEN STRATEGISKE STABSSTUDIE

INDHOLD

Afsnit A: Generelt
Afsnit B: Den strategiske landestudie
Afsnit C: Den strategiske aktøranalyse
Afsnit D: Den strategiske problemanalyse

GENERELT

1. Den strategiske stabsstudie er en skriftlig sagsfremstilling, der tjener til at give chefen eller andre en klar og gennemarbejdet redegørelse for en sag af strategisk natur, der normalt er af betydeligt omfang og rækkevidde. Den strategiske stabsstudie er en del af de strategiske overvejelser og planlægning, hvis grundlag kan være:

a. Et direktiv fra den højere myndighed, der heri normalt fastsætter opgave, hensigt, de rådige midler, eventuelle begrænsninger og særlige instruktioner.

b. En idé eller tanke om, at en bestemt situation kan opstå. Især denne side af planlægningen kræver initiativ og fantasi og evne til at forudse de mulige resultater af en virksomhed, der endnu ikke er påbegyndt eller fuldendt.

2. Den strategiske stabsstudie resulterer normalt ikke direkte i en færdig plan, men er en del af den proces, der - faseinddelt - leder frem til formulering og revision af strategiske planer og doktriner, idet stabsstudien såvel tjener som et instrument til fremskaffelse af forudsætningerne for udfærdigelsen af planer som til løbende at vurdere og klarlægge de problemer, der er forbundet med planernes gennemførelse, herunder i sjældnere tilfælde at strukturere argumenterne for, at en bestemt fremgangsmåde blev foretrukket.

3. Stabsstudiens metode skal sikre, at hensyn tages til alle de forhold, der øver indflydelse på løsning af problemet og således føre til, at den fremgangsmåde mellem bestående handlingsmuligheder vælges, som skønnes at kunne føre til problemets løsning. Sel-

ve udfærdigelsen skal være klar, entydig og holde sig til det behandlede problem, som bør fremstilles (udvikles) i en logisk rækkefølge - dels for at sikre, at alle betydende faktorer tages i betragtning, dels for at lette den metodiske ordning af tankevirksomheden hos udfærdigeren. Den må give udtryk for udfærdigerens ærlige opfattelse, idet hans forudfattede meninger bevidst skal undertrykkes. Sproget skal være præcist og nuanceret med korte og enkelt konstruerede sætninger, brugen af fremmedord er kun berettiget i særlige tilfælde, hvor ordene enten ikke kan oversættes til et tilfredsstillende nuanceret dansk eller endnu ikke har fået borgerret i det danske sprog.

Teksten søges altid afkortet for uoverskuelige passager og detaljer, der - hvis de behøves - kan vedlægges som bilag. Vedlagte kronologier og resumé efter længere redegørelser hjælper til at sikre overblikket. Endelig forsynes alle strategiske studier med indholdsfortegnelse, stikordsregister, fortegnelse over anvendte udenlandske forkortelser samt bibliografi (kildefortegnelse med bedømmelse af de enkelte kilder).

Som afslutning på stabsstudien underkastes denne en kritisk revision og efterprøves eksempelvis således:

- a. Er tankegangen generelt fornuftig?
- b. Er studien fremsat (udviklet) på en kortfattet og logisk måde?
- c. Er den fri for usikkerhed og tvetydighed?
- d. Er den væsentlig og holdende sig til problemet?
- e. Er den nøjagtig hvad angår tid, sted, navne, statistik og lignende detaljer?
- f. Kan den foreslåede fremgangsmåde (konklusion) føre til den rette og/eller en fornuftig løsning på problemet?

4. Den strategiske stabsstudie kan ofte med fordel disponeres efter en af følgende tre grene:

a. Den strategiske landestudie (se afsnit B)

Denne stabsstudie medtager generelt alle de strategiske faktorer i situationsanalysen, således som de er til stede og eksisterer i virkeligheden og i indbyrdes relation.

.....

Det drejer sig om udefra at give et præcist billede af en international aktørs potentiale og handlefrihed.

b. Den strategiske aktøranalyse (se afsnit C)

Sætter sig i en international aktørs sted - på samme måde som den operative analyse sætter sig i en operativ aktørs sted - og søger at afveje handlemuligheder i en given situation.

c. Den strategiske problemanalyse (se afsnit D)

Giver rammerne for analysen af et strategisk problem, eksempelvis en potentiel eller aktuel konflikt for, at fastlægge dens sandsynlige udvikling.

Analyserne kan meget vel indeholde elementer af flere af modellerne, hvis dette giver det mest fuldstændige billede, og alle kan indeholde operative delanalyser.

5. På Forsvarsakademiet skal den enkelte kursusdeltager på VUT-II/L-STK udfærdige en strategisk landestudie. Hvert syndikat tildeles et hovedområde, der er opdelt i enkeltområder, der svarer til antal medlemmer af syndikatet. Landestudien, der udfærdiges som led i undervisningen, skal holde sig indenfor følgende rammer: 15-20 sider á 2400 enheder (svarende til 40 linier á 60 anslag). Hertil maksimalt 10 sider støttende kort, diagrammer m.v. Afvigelser vil få indflydelse på bedømmelsen.

DEN STRATEGISKE LANDESTUDIE

1. I den strategiske lantedestudie indgår følgende faktorer, der medtages i analysen:

- den fysisk-geografiske faktor,
- den økonomisk-videnskabelige faktor,
- den kommunikationsmæssige faktor,
- den politiske faktor,
- den sociologiske faktor og
- den militære faktor.

Efterfølgende er der listet punkter under de enkelte faktorer, der med fordel kan indgå i landestudien. Relevansen af de enkelte punkter vil være forskellig fra land til land, og punkterne bør betragtes som et idekatalog.

2. Den fysisk-geografiske faktor.

a. Beliggenhed.

- (1) Hvorledes er områdets beliggenhed i forhold til stormagterne?
- (2) Hvilke stater grænser til? Er disse svage eller stærke?
- (3) Er områdets beliggenhed strategisk betydningsfuldt for en anden stat?
- (4) Hvilken indflydelse har beliggenheden på politiske og militære alliancer?
- (5) Hvilken virkning har de moderne transportmidler og våbentechnologien?

b. Størrelse og form

- (1) Hvorledes er forholdet mellem områdets størrelse og befolkning, ressourcer og klimavariationer?
- (2) Er området tilstrækkeligt stort til at muliggøre forsvaret i dybden ved at muliggøre en tidsgevinst på bekostning af tab af område?
- (3) Er der tilstrækkelig dybde til etablering af et effektivt kontrol- og varslingsystem og luftforsvar mod fly- og missilangreb? Indbyder området til angreb?

....

- (4) Hvorledes er forholdet mellem områdets form og dybde og dets politiske og økonomiske sammenknytning?
- (5) Hvorledes influerer dybden på fordelingen af industrielle, politiske og kultur-centre?
- (6) Forhindrer størrelse, form og dybde en effektiv forvaltning?

c. Land-, sø- og luftadgangsveje.

- (1) Hvorledes er områdets beliggenhed i forhold til allerede eksisterende samfærdselsårer (ruter)? Hvilke er særligt egnede som strategiske opmarchveje/indfaldsveje?
- (2) Hvilken indflydelse har fly- og missilteknologien på områdets strategiske opmarchveje/indfaldsveje?
- (3) Hvilke åbninger findes i de naturlige hindringer langs sø- og landegrænser?

d. Nøgleområder.

- (1) Hvor findes områdets vigtigste befolknings-, forvaltnings- og økonomiske koncentrationer? Er der andre mindre betydende områder?
- (2) Giver interne ruter forbundet med de strategiske adgangsveje adgang til nøgleområderne?
- (3) Hvilke nøgleområder er mulige primære geografiske mål?
- (4) Hvilke knudepunkter er de vigtigste?
- (5) Hvilken virkning har nøgleområdernes beliggenhed på de væbnede styrkers strategiske anvendelse?

e. Klima og vejr.

- (1) I hvilken klimatisk region er området beliggende? Er der klimatypevariationer? Kan det militære personels akklimatisering udgøre et problem?
- (2) Hvilken indvirkning har klimaet på befolkningens helbred og energi? Tillader klimaet store fysiske og åndelige anstrengelser? Er der tilstrækkelig fødevareproduktion?
- (3) Hvilken indflydelse har lys og vejret på operationer til lands, til søs og i luften?
- (4) Hvilken indflydelse har vejret på de internationale ruter og på passabiliteten på de forskellige årstider?

....

- (5) Hvilken indflydelse har vejret på land-, sø- og luftadgangsvejene?
- (6) Er ferskvandsforsyningen et problem på grund af klimaet?

f. Fremtrædende terrænelementer.

- (1) Overfladeforhold - former.
 - (a) Hvilke terrænformer er særligt fremtrædende?
 - (b) Sektorinddeler terrænformerne området?
 - (c) Er der betydende terrænvariationer? Ensformighed?
 - (d) Er nøgleområderne tilgængelige eller beskyttet af terrænets former?
 - (e) Hæmmer eller fremmer terrænet i almindelighed de militære operationer?
 - (f) Er terrænets form gunstig for bygning af flyvepladser? Udbygning af veje og jernbaner?
 - (g) Terrænets indflydelse på dræning og afvanding?
- (2) Vande.
 - (a) Findes der i området stræder og andre indsnævrede og lukkede farvande?
 - (b) Findes der indre vandforekomster (floder, søer, sumpe, indlandshave, fjorde), som har større militær betydning?
 - (c) Er der tilstrækkelige vandressourcer?
 - (d) Hvilke drænings- og afvandingskarakteristika kan få indflydelse på militære operationer?
- (3) Kyster.
 - (a) Findes der tilstrækkelig havnekapacitet til erhvervs- og militært brug?
 - (b) Er strandbredder og bagland egnet til amfibieoperationer? Hvor findes de bedst egnede landsætningsområder?
 - (c) Er der egnede tilsejlingsforhold til disse landsætningsområder?
- (4) Overfladeforhold - materialer.
 - (a) Hvilke overfladebestanddele er dominerende?
 - (b) Hvorledes er terrænets passabilitet under de forventede klimatiske betingelser? Hvilke passabili-

....

tetsændringer hæmmer de militære operationer på forskellige årstider?

(c) Begunstiger jordbundens bestanddele bygning af flyvepladser, veje og jernbaner?

(d) Findes der i området værdifulde ressourcer i form af strategiske råstoffer og godt agerland m.v.?

(5) Vegetation.

(a) Vil vegetationens karakter påvirke militære operationer?

(b) Hvilken menneskeskabt eller årstidsbetinget veksling i vegetationen er fremtrædende?

(6) Kultur (det menneskeskabte).

(a) Hvorledes er bosætningens og bebyggelsens almindelige karakter?

(b) Hvad er generelt ved den urbane udvikling?

(c) Hvad er generelt ved den rurale udvikling?

(d) Områdets samlede anlægsvirksomhed med hensyn til

- produktion,
- udvinding og
- transport.

Hvilke har strategisk betydning?

(e) Findes der vitale kulturskabte anlæg, f.eks. damninger, større broer, kanalsystemer m.v.?

(7) Særlige fænomener.

(a) Udgør permafrost et problem?

(b) Hvilke andre fænomener kan tænkes at påvirke militære operationer såsom elektromagnetisk udstråling, magnetiske poler, jordskælv og vulkansk virksomhed?

(c) Dagens længde?

g. Geografiske regioner.

(1) Betragtet i forhold til hinanden og i indbyrdes relation, hvorledes er da de geografiske elementers naturlige fordeling? Hvilken indflydelse har denne på militære operationer?

(2) Hvilke dele af området hænger sammen og udskiller sig set ud fra et militærgeografisk synspunkt?

....

(3) Hvilke regioner lader sig klart afgrænse på grund af de problemer, de skaber for en strategisk anvendelse af militære magtmidler i området?

(4) Hvilke betydende forskelle er der mellem regionerne? Hvorledes påvirker disse forskelle strategien? De militære operationer?

(5) Findes der regioner inden for det betragtede område, som strategisk hænger sammen med lignende regioner uden for området?

3. Den økonomisk-videnskabelige faktor.

a. Fødevarerproduktion, produktionsmidler og ressourcer.

(1) Hvorledes er landbrugets stade? Kan produktiviteten forøges gennem anvendelse af krydsning, kunstgødning, kunstig vanding eller bedre dyrkningsmetoder?

(2) Begunstiger topografien, jordbunden og klima dyrkning af flere forskellige slags fødemidler?

(3) Findes der tilskud fra andre ressourcer, f.eks. fiskeri, jagt og kvægavl?

(4) Er området selvforsynende med fødemidler?

(5) Er de rådige ressourcer tilstrækkelige til at kunne brødføde en forventet befolkningstilvækst? Kompensere for virkningen af naturkatastrofer eller andre nødsituationer?

b. Energiproduktion og ressourcer.

(1) Hvilke energikilder er til rådighed i området?

(2) Er energikilderne blevet udbygget? Hvor meget? Hvad begrænser udbygningen?

(3) Kan mangel på brændstof inddækkes hos venligtsindede eller neutrale stater?

(4) Er eksisterende brændstoflagre og -kilder hensigtsmæssigt placeret?

c. Råmaterialer til industrien.

(1) Hvilke mineralske råmaterialer forefindes? Er mængderne tilstrækkelige til at dække behovet?

(2) Er råmaterialerne til stede i en sådan mængde og bredde, at de kan bære

....

- (a) en stålindustri?
- (b) en kemisk industri?

- (3) Findes der andre mineraler, som kunne muliggøre en avanceret teknologisk udvikling?
- (4) Kan de nødvendige industrielle råmaterialer fremskaffes hos venligtsindede eller neutrale stater?
- (5) Hvilke råmaterialer produceres og udvindes i området?

d. Industriproduktion.

- (1) Findes der i området en sværindustri, som kan opfylde et moderne forsvars krav?
- (2) Hvilken øjeblikkelig og forventet fremtidig status har den lette industri?
- (3) Er der tilstrækkeligt med olieraffinaderier?
- (4) Er industrien således opbygget, at den kan lammes ved et enkelt leds bortfald? I bekræftende fald, hvad er det svage led?
- (5) Hvor er de industrielle komplekser og krigsnøgleindustrier? Er de spredte eller samlede?
- (6) Er virksomhedsledelsen afhængig af udenlandske rådgivere eller tilsynsførende?

e. Handel.

- (1) I hvilken udstrækning er industrien afhængig af eksport?
- (2) Er den eksisterende handelsstruktur stabil eller svingende?
- (3) Er handelsbalancen gunstig?

f. Arbejdskraft.

- (1) Arbejdskraftens kvantitet og kvalitet? Er den tilstrækkelig
- (2) Hvorledes er arbejdskraftens sammensætning (landbrugsbeskæftigede, industribeskæftigede, arbejdsløse, andre)? Besidder arbejdskraften den tilstrækkelige håndværksmæssige, tekniske og videnskabelige dygtighed?
- (3) Hvad er den krigspotentielle civile og militære totalkapacitet?
- (4) Er arbejdskraften bevægelig, organiseret, kontrolleret?

....

g. Økonomisk struktur.

- (1) Er den industrielle udvikling afbalanceret? Er den varieret?
- (2) Er en væsentlig forøgelse af krigsproduktionen mulig uden at skade øvrige dele af økonomien?
- (3) Er oplagring nødvendig? I bekræftende fald, eksisterer der beredskabslagre?

h. Finanser.

- Hvorledes er områdets status med hensyn til
- (1) Det finansielle grundlags karakter og stabilitet?
- (2) Afhængighed af udenlandsk kapital?
- (3) Skattesystem?
- (4) Møntfod?

i. Videnskab og teknologi.

- Hvorledes er områdets status med hensyn til
- (1) Videnskabens og teknologiens almindelige stade?
- (2) Igangværende forsknings- og produktudviklingsprojekter?
- (3) Evne til at støtte og opmuntre højtudviklede progressive forsknings- og produktudviklingsprojekter i relation til
 - (a) Materielle ressourcer og rådighed over råmaterialer?
 - (b) Rådighed over videnskabsmænd og andet uddannet personel?
 - (c) Eksisterende faciliteter?
- (4) Er alle instanser, der er beskæftiget med videnskabeligt og teknologisk udviklingsarbejde, effektivt koordinerede?

4. Den kommunikationsmæssige faktor.

- a. Hvilket transport- og telekommunikationssystem forefindes, og hvorledes er dets tilslutninger til omverdenen?
- b. Systemets geografiske og økonomiske karakteristika.
 - (1) Udviklingsmønstre og geografiske fordeling?
 - (2) Krav til investering kvantitativt og kvalitativt?
 - (3) Sammenknytning og sammenhæng?

....

c. Systemets politiske og administrative aspekter.

- (1) Kontrol og styrelse?
- (2) Evnen til at kunne forvalte systemet?
- (3) Evt. konflikter og problemer i relation til andre stater?

d. Hvilke betydende faktorer influerer på systemets udbygning øjeblikkeligt og på længere sigt?

e. Hvilken militær betydning har systemet?

- (1) Anvendelighed til opfyldelse af operative krav?
- (2) Evnen til både at klare civil og militær belastning?
- (3) Nøgleområder, karakteristika eller "flaskehalse"?

5. Den politiske faktor.

a. Grænser.

- (1) Hvilke typer forefindes? Er nogen grænse årsag til politiske og økonomiske uoverensstemmelser?
- (2) Frembyder de eksisterende grænser nogen umiddelbar militær fordel eller ulempe vis á vis nabostater?

b. Nationale interesser og målsætning.

- (1) Hvad er den tilsyneladende primære målsætning?
- (2) Er der almindelig folkelig tilslutning til denne målsætning? Politisk opposition? Nationale mindretal?
- (3) Er nogen national interesse eller målsætning i strid med allieredes ditto? Med nabostaters? Med mulige aggressive modstanderes?

c. Regering og administration.

- (1) Hvor og hvorledes træffes de politiske beslutninger?
- (2) Formår regeringen m.v. at formulere og gennemføre langsigtede projekter og politik?
- (3) Formår regeringen på effektiv måde at allokere midler til civilt eller militært behov? Hvorledes er art og omfang af regeringens kontrol med økonomien?
- (4) Hvorledes tages strategiske og/eller militære beslutninger inden for regeringen? Hvilken rolle spiller de militære?
- (5) Hvorledes er landets styrelse organiseret? Kan orga-

....

nisationen fungerer i krigstid? Graden af beredskabsplanlægning og -lovgivning?

d. Politiske partier.

- (1) Hvorledes deltager den enkelte borger i politik? Spiller de politiske partier en betydende rolle ved formulering og gennemførelse af landets politik?
- (2) Hvorledes kommer de politiske partier til magten, opnår og bevarer deres indflydelse? Spiller de en officiel rolle i regeringsmaskineriet?
- (3) Findes der mere end ét politisk parti? Er partimæssig klikedannelse af betydning?

e. Stabilitet.

- (1) Er det sandsynligt, at den nuværende styreform, det politiske mønster og den førte politik vil fortsætte?
- (2) Hvilke betydende politiske ændringer kan forudses? Hvilken betydning kan disse ændringer få for totalpotentielt?

f. Udenrigspolitik.

- (1) Hvilken indvirkning har alliancer og den lokale og regionale politiske gruppering? Art og omfang af FN's indflydelse i området?
- (2) Hvilken militær betydning har alliancer og anden politisk forbindelse med fremmede magter?

6. Den sociologiske faktor.

a. Befolkning

- (1) Områdets befolkningsantal, -fordeling og -tæthed?
- (2) Befolkningstilvækst og aldersfordeling? Antal egnede til militærtjeneste? Hvor mange er til rådighed for industri, landbrug og tjenesteydelser?
- (3) Har befolkningen udnyttet og udviklet de eksisterende ressourcer proportionalt med sin størrelse? Hvorledes er forholdet mellem områdets industrialisering og befolkningstilvækst?
- (4) Hvilken indvirkning har evt. indvandrings- og udvandringsrestriktioner på befolkningen?
- (5) Hvorledes er fordelingen efter race? Eksisterer der

....

betydende sociale skel?

- (6) Hvilken indvirkning har evt. klasse- og racemodsetninger?
 - (7) Rekrutteres administrationen, de væbnede styrker og politiet især og uforholdsmæssigt fra bestemte race- og sociale grupper?
 - (8) Er en stor del af velstanden kontrolleret og ejet af en lille del af befolkningen? Findes der en stærk middelklasse?
 - (9) Eksisterer der betydende religiøse skel?
 - (10) Er der forskelle på loyalitet og lydighed over for regeringen?
 - (11) Vigtige sprogproblemer?
 - (12) Hvorledes er befolkningsudviklingstendensen? Vækstmuligheder?
 - (13) Evt. kontrol med befolkningstilvækst?
 - (14) I relation til den arbejdende del af befolkningen, hvorledes vil befolkningstilvæksten indvirke på krigspotentiellet?
- b. Sundhed.
- (1) Hvorledes er befolkningens almindelige sundhedstilstand?
 - (2) Hvor sårbart er området for epidemier?
 - (3) Er parasitiske infektioner udbredte i området?
 - (4) Får befolkningen tilstrækkelig mad?
 - (5) Er sundhedsvæsenet tilstrækkeligt?
- c. Meninger, vurderinger, standpunkter.
- (1) Hvilke meninger, vurderinger og standpunkter øver indflydelse på den økonomiske og/eller politiske aktivitet, indadtil og udadtil?
 - (2) Er skikke og tabu'er hindring for ønskværdige forandringer?
 - (3) Hvorledes øver religionen indflydelse på den nationale politik?
 - (4) Hvorledes er graden af kendskab til og anerkendelse af ideologier, f.eks. kommunisme eller demokrati?
 - (5) Er befolkningen modtagelig for et evt. mål for revolution?

....

tionær krigsførelse?

d. National holdning.

- (1) Eksisterer der en nationalfølelse?
Er denne i samklang med regeringens politik?
- (2) Er der politisk enighed? Hvordan kommer denne til orde?
- (3) Hvorledes er befolkningens moral? Modstandskraft?

e. Ledere.

- (1) Hvorledes står det til kvantitativt og kvalitativt med ledere (opinionsdannere/førere) inden for regering og administration, læreanstalter og skoler og lignende områder?
- (2) Findes der i øjeblikket tilstrækkelige og kompetente ledere? I fremtiden?

f. Levestandard.

- (1) Hvorledes er levestandarden? Hvor stor en befolkning kan få et tilstrækkeligt udkomme inden for området?
- (2) Kan de stedlige levnedsmiddelressourcer forøges?
- (3) Er forbrugsgoder en mangelvare, henset til regeringens vægt på produktion af kapitalgoder?
- (4) Er der overflod af luksusvarer?
- (5) Hvilken indflydelse vil en begrænset krig have på levestandarden? En totalkrig?

g. Oplysning og uddannelse.

- (1) Hvilket uddannelsessystem eksisterer? Hvor effektivt er det?
- (2) Hvad er gennemsnitsuddannelsesniveaue? Procenten af analfabeter?
- (3) Eksisterer der et højtudviklet uddannelsessystem, eller er det under opbygning? Udvikles tekniske færdigheder?
- (4) Hvorledes opmuntres eller hæmmes videnskabelig forskning og udvikling gennem det eksisterende uddannelsessystem?

7. Den militære faktor.

a. Styrke?

....

- b. Organisation og opbygning?
- c. Kommandoforhold?
- d. Mobiliseringsevne?
- e. Uddannelsesforhold?
- f. Mobilitet?
- g. Logistiske forhold?
- h. Materiel?

DEN STRATEGISKE AKTØRANALYSE

1. INDLEDENDE ANALYSE

Dette kan behandles under følgende underpunkter:

- a. **Selvstændig analyse af problemet**
Hvad er den helt overordnede trussel/risiko, og for hvilke primære interesser?
Prioriteringer, begrænsninger i handlefrihed, relevans, tidsrammer, m.m...?
- b. **Analyse af direktivgrundlag e.l.**
Kan komme fra den nationale regeringsleder, kabinettet og/eller internationale myndigheder.
Prioriteringer, forpligtelser og begrænsninger i handlefrihed, modsætninger, tidsrammer m.m...?
- c. **Problemet og situationen i store træk**
Klare og dominerende forskelle i parternes situation på væsentlige områder?

2. ANALYSE AF SITUATIONEN

Denne kan evt. deles op i følgende underpunkter:

- a. **Analyse af problemrelevante geostrategiske og andre generelle fysiske forhold i regionen**
- b. **Analyse af relevante, generelle politiske, historiske, etniske o.a. forhold i regionen**
- c. **Analyse af aktør ALPHA's situation**
Der kan efter behov inddrages forhold som indenrigspolitisk stabilitet og handlefrihed (herunder virkninger af etniske, sociale, religiøse o.a. modsætningsforhold) økonomisk styrke og svaghed (herunder råvare- og uddannelsesmæssige forhold), militær styrke og svaghed, troværdighed af allianceforhold m.m.
- d. **Analyse af aktør BRAVO's situation**
Jf. pkt. c.
.....
Senest under denne gennemgang af hver enkelt primær aktør (normalt stat, evt. nation eller international organisation) frasorteres aktører, der umiddelbart, d.v.s. på grundlag af den foregående analyse, ikke vurderes at få væsentlig indflydelse på egen situation.
- e. **Analyse af egen situation**
Jf. pkt. c.
.....

- f. **Første analyse af de relative fordele/svagheders betydning**
De ovenfor gennemførte begrundede vurderinger sammenholdes i analyser.

3. **ANDRE AKTØRES MULIGHEDER**

Denne fase kan deles op i følgende underpunkter:

a. **Aktør ALPHA**

- (1) Identifikation af hovedmuligheder med hensyn til mål og fremgangsmåder (ALPHA-er).
Alliancepolitisk, militært, økonomisk, indenrigspolitisk, nedrustningspolitisk, m.m.
- (2) Detailbeskrivelse af disse hovedmuligheders enkelte elementer samt af evt. undermuligheder, hvor dette vurderes relevant.

For flere aktører vil det gælde, at deres handlemuligheder er begrænset til én. Der kan være tale om, at aktøren følger en entydig politik eller at ressourcerne kun tillader én bestemt optræden. Denne vil så allerede være klarlagt i 2. fases analyse.

b. **Aktør BRAVO**

Jf. pkt. a.

.....

4. **EGNE MULIGHEDER**

Denne fase kan opdeles i følgende underpunkter:

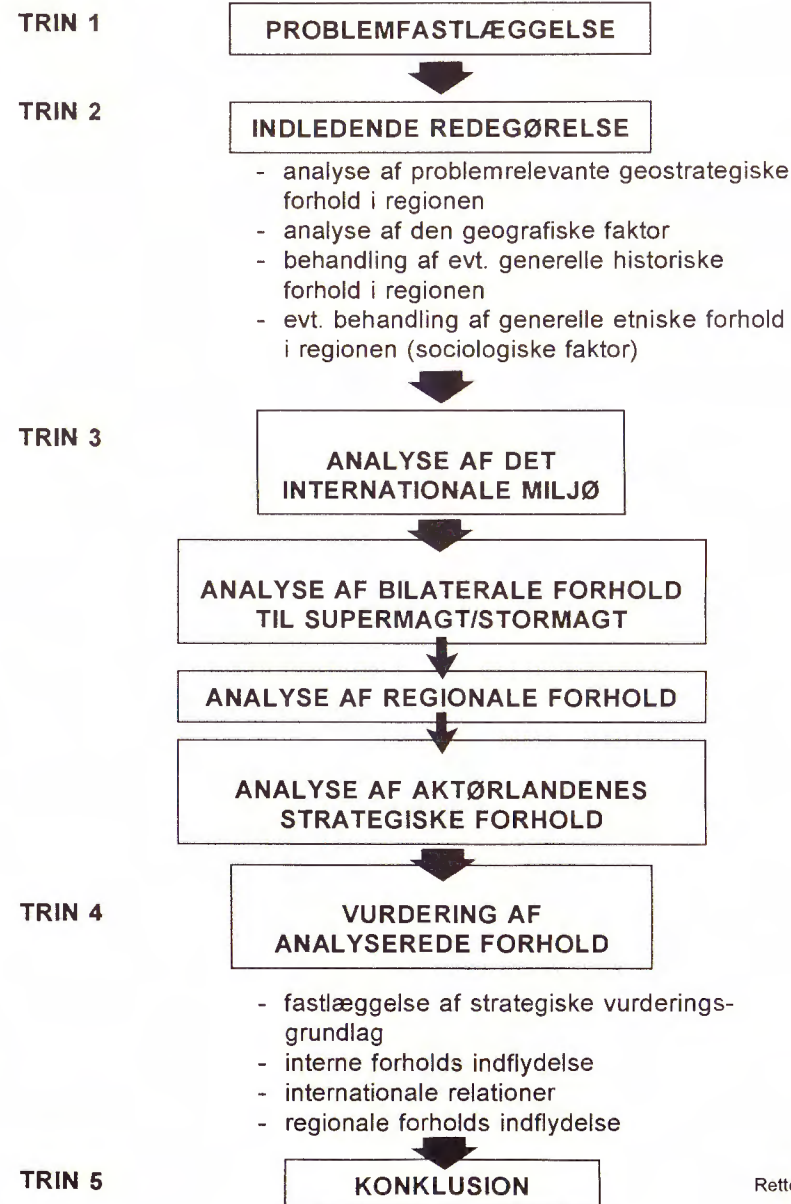
- a. Identifikation af væsensforskellige handlemuligheder (M-er) omfattende - i relevant omfang alliancepolitiske, militære, økonomiske, indenrigs- og nedrustningspolitiske, m.m. elementer.
- b. Detailbeskrivelse af disse hovedmuligheders enkelte elementer samt af evt. undermuligheder.

5. **AFSLUTTENDE ANALYSE OG KONKLUSION**

Denne fase kan deles op i følgende underpunkter:

- a. Modstilling af M-er mod hvert primært ALPHA-XRAY
Her søges den kombination af handlemuligheder, der bedst afvejer fordele mod risiko.
- b. Valg af M og udvikling af denne mulighed for at kompensere for erkendte svagheder. Formulering som konklusion.

STRATEGISK PROBLEMANALYSE

DEN OPERATIVE ANALYSEMODEL

ANALYSENS FASER

1. ANALYSE AF OPGAVEN
 - a. Identifikation og analyse af opgaven
 - b. Supplerende analyse af opgaven
 - c. Opgaven modstillet situationen i store træk

* * *
2. ANALYSE AF SITUATIONSDANNENDE FAKTORER
 - a. Analyse af tredieparts forhold
 - b. Analyse af modstanderens situation
 - c. Analyse af egen parts situation
 - d. Analyse af fysiske forholds betydning
 - e. Analyse af international rets betydning.
 - f. Første analyse af de relative styrkeforholds betydning

* * *
3. OPSTILLING OG ANALYSE AF MODSTANDERENS (OG EVT. TREDIEPARTS) HANDLEMULIGHEDER
 - a. Identifikation af modstanderens handlemuligheder med hensyn til mål og fremgangsmåder (H-er)
 - b. Detailbeskrivelse af disse handlemuligheders enkelte elementer
 - c. Identifikation og beskrivelse af evt. tredieparts muligheder (N-er)

* * *
4. OPSTILLING OG ANALYSE AF EGNE HANDLEMULIGHEDER
 - a. Identifikation af væsensforskellige handlemuligheder (M-er)
 - b. Detailbeskrivelse af disse handlemuligheders enkelte elementer samt af evt. undermuligheder

* * *
5. AFSLUTTENDE ANALYSE

Gammel

- a. M-er modstillet hvert evt. N
- b. M-er modstillet hvert H
- c. Valg og udvikling af M

* * *

6. BESLUTNING OG DIREKTIVGIVNING

VEJLEDNING I ANALYSE PÅ OPERATIVT NIVEAU

- Bilag: 1. Eksempelvis tidsskema.
2. Eksempelvis afstands-/transporttidsskitse.

1. GENERELT

Den individuelle gennemførelse af en analyse på operativt niveau vil normalt kun finde sted i undervisningssammenhæng. Den vil her blive tilnærmet forberedelsen til deltagelse i et operativt stabsmøde.

Den vil naturligt tage karakter af den person, der gennemfører den. Den vil være en tankeproces, der ganske vist tager udgangspunkt i og støtter sig til vejledningens hovedpunkter, men som bør og vil være præget af associationer og "kortslutninger" frem og tilbage og på kryds og tværs af analysens emneområder.

Det er som nævnt væsentligt, at denne frie tankeproces finder sted, men det er samtidig afgørende for resultatet, at det finder sted under selvdisciplinering i en sådan grad, at der ikke tidligt kortsluttes til beslutningen, således at den efterfølgende analyse derefter blot er en sminket efterargumentation.

Den skriftlige præsentation af tankeprocessen skal være kortest mulig. Den skal give så meget, at processen kan følges, men ikke mere. Den kan hensigtsmæssigt struktureres som delkonklusion med de argumenter, som denne bygger på. Det letter normalt, hvis argumentationen støttes med skemaer, skitser og anden dokumentation. Hvert af de behandlede områder skal munde ud i en delkonklusion.

2. UNDERVISNINGSSITUATION OG VIRKELIGHED

Gennemførelsen af en analyse af et operativt planlægningsproblem i en undervisningssituation vil i mange henseender afvige fra virkelighedens analyse-/beslutningssituation.

Den analyserende chef henholdsvis stabsofficer vil i virkeligheden være påvirket af, at han selv igennem længere tid har fulgt med i/har dannet sig en mening om den situation og de muligheder, der er relevante for den pågældende myndighed.

Situationsbilledet vil ligeledes løbende blive ajourført, således at mange forhold vil være kendte og gennemtænkte/gennemdrøftede. I undervisningssituationen skal/sådanne forhold identificeres, placeres i sammenhæng og analyseres.

Flere operationer vil i virkeligheden ofte være under analyse, forberedelse og evt. gennemførelse. Udfaldet af de igangværende operationer påvirker løbende vilkårene for de efterfølgende. Dette er særlig udpræget for styrker med stor fleksibilitet/forholdsvis kort reaktionstid, såsom fly. Der vil også ofte blive gennemført parallelle analyser af flere mulige operationer, således at man afventer et mere entydigt situationsbillede, før man beslutter, hvilken der skal forberedes og gennemføres. I undervisningssituationen koncentrerer man sig om én operation, og man er tvunget til at beslutte på det givne grundlag.

....

Flere niveauer vil gennemføre parallel planlægning i løbende kontakt. Interaktionen mellem niveauerne vil forbedre beslutningsgrundlaget og minimere reaktionstiden, når den endelige beslutning/det endelige direktiv foreligger. Foresatte og undergivne spiller ikke med i undervisningssituationen.

3. ANALYSENS FASER

Analysen opdeles i følgende faser:

I. ANALYSE AF OPGAVEN

Formålet med opgaveanalysen er at fastlægge grundlag og rammer for den efterfølgende analyse og beslutning. Den skal indeholde to elementer.

For det første analyseres direktivgrundlaget fra foresatte myndigheder (pkt. 3.I.a). For det andet suppleres med et selvstændigt overblik over de elementer, der vil blive behandlet i analyseforløbet (pkt. 3.I.b og c).

I opgaveanalysen skal problemområder og opgaver analyseres på baggrund af ens eget og ofte også foresattes kommandoniveau.

a. Identifikation og analyse af opgaven som formuleret af foresatte

Herunder søges bl.a. følgende spørgsmål belyst:

- * Hvad ønskes opnået **hvor og hvornår**? Herunder bl.a. en identifikation af geografiske områder, der er indlysende vitale for udfaldet af kampen.
- * Er der **modstrid** mellem forskellige foresatte myndigheders ønsker eller mellem ønsker udtrykt tidligere, som stadig er gældende, og det seneste grundlag?
- * Er der **uklarheder** i grundlaget?
- * Kan der på grundlag af direktiver udtrages forskellige **delopgaver**. Er det muligt at placere dem i prioriteringsorden og/eller i et tidsforløb?

b. Supplerende analyse af de ovenfor identificerede opgaver

Herunder søges bl.a. følgende spørgsmål besvaret:

- * Er der **begrænsninger** i handlefriheden i tid og rum, eksempelvis af hensyn til nabomyndigheders og andres vitale interesser eller på grund af folkeretslige/politiske forhold?
- * Er opgaven **relevant** under alle forhold/under hvilke forhold mister den sin relevans?
- * Kan der udtrages forskellige **delopgaver** - og det muligt at placere dem i prioriteringsorden og/eller i et tidsforløb?

....

- * Hvilken **periode** skal dækkes af analysen (døgn-uger)? Denne fastlægges bl.a. ved at identificere de forhold, der vil være bestemmende for tidshorisonten, herunder forudseelige, afgørende ændringer i opgavestillingen.

- * Kan man allerede forudse det **tidspunkt** eller den **situation**, hvor man må tage opgave og situation op til en fornyet analyse?

c. Opgaven og situationen i store træk

Herunder søges eksempelvis følgende spørgsmål besvaret:

- * Hvem arbejder tiden for? Hvilken part har fordel af, at tiden **trækkes ud**? (før og under operationerne)
- * Er der én af parterne, der er i en indlysende **knibe**? (mobiliseringsmæssigt, operativt, logistisk)
- * Er der klare og karakteristiske forskelle i **styrkeforhold**, f.eks. i et bestemt geografisk område eller i et tidsforløb?

Det er her væsentligt, at man ikke går ind på en egentlig analyse af situationen allerede på dette trin, da dette meget ofte vil lede til en kortslutning af analysen og dermed et "Jump-to-conclusion".

Samlet leder opgaveanalysen til delkonklusioner, der bl.a. indeholder følgende elementer:

- * **Minimumskrav** som løsningen under alle omstændigheder skal leve op til, eller rammer, som den skal holde sig indenfor.
- * Forhold, som ikke kan afgøres uden en **nærmere analyse**, d.v.s., som skal undersøges i dybden senere.

De emner til videre analyse, som udtrages under opgaveanalysen eller et efterfølgende punkt, **skal** tages op senere og resultatet fremdrages i en delkonklusion.

De krav, som her eller senere udtrages som **styrende** for analysen, **skal** tages op under den afsluttende analyse som en del af grundlaget for vurderingen af handlemuligheder.

II. ANALYSE AF SITUATIONSdannende faktorer

....

a. Analyse af tredieparts forhold

Analysen har to faser:

(1) Frasortering

Kun stater, der vurderes at ville kunne optræde som selvstændige aktører behandles som egentlige tredielande. D.v.s. at det ikke på forhånd er givet, hvorvidt de vil optræde som neutrale eller på den ene parts side. Stater, som egen parts kamphandlinger med stor sandsynlighed vil gøre til modstandere, behandles under analysen af modpartens situation (jf. pkt. b.). På samme måde behandles stater, der med stor sikkerhed vil blive inddraget på egen side, som nabomyndigheder under analysen af egen situation (jf. pkt. c.). Første fase er således at fastlægge, hvorledes trediepartslande mest hensigtsmæssigt behandles i analysen.

(2) Analyse af egentlige trediepartlandes situation

Stater, der forventes at optræde som neutrale/selvstændige aktører, analyseres jf. vejledning i pkt. 3.II.b. Den skal normalt støttes af tidsskema jf. bilag 1.

b. Analyse af modstanderens situation

Hvilket organisatorisk niveau denne del af analysen skal koncentreres om, kan ikke angives generelt. Som hovedregel bør man koncentrere sig om modstanderens forhold på samme niveau som ens eget, men alle relevante forhold, der kan få væsentlig indflydelse på operationerne, skal inddrages.

I denne forbindelse skal man være opmærksom på eventuelle "flaskehalsproblemer", typisk forhold på relativt lavt taktisk niveau, som har væsentlig betydning for operationernes gennemførelse. Eksempelvis kan den til rådighed værende sø/luft/transportkapacitet ofte være bestemmende for mulighederne for at gennemføre en given operation, og man skal derfor nøje analysere dette aspekt af modstanderens forhold.

Der skal ikke præsenteres en afskrivning af alt, hvad man har fået oplyst om modstanderen. Man skal nå til en eller flere delkonklusioner baseret på oplysninger fra modstanderen samt fra beregninger gennemført på grundlag af denne viden. Man skal endvidere forholde sig kritisk til E-værdien af de givne oplysninger, herunder om disse er up-to-date, tilstrækkelig detaljerede, troværdige osv.

Beregninger kan normalt opstilles hensigtsmæssigt på skemaer, i tabeller eller på kortskitser (med afstand, transportveje, -kapacitet, -tider m.m. angivet). Tidsskema jf. bilag 1 skal normalt altid laves. Skitse jf. bilag 2 er ofte hensigtsmæssig.

(1) Modstanderens styrke og svagheder

Den første del af analysen skal identificere hans styrke og

svagheder. Alle de forhold, som i den pågældende opgave og situation er relevante, skal inddrages. Herunder de forskellige forsvarsgrenes sammensætning, uddannelse, beredskab, baser og anden infrastruktur samt hans muligheder for at erkende vore handlinger. Oplysninger, som ikke fører til en anvendelig og relevant delkonklusion om modstanderens forhold, skal ikke anføres.

(2) Modstanderens handlefrihed i tid og rum

Under den anden del af analysen søges fastslået rammerne for, hvornår modstanderen kan optræde med relevante styrker i givne, betydningsfulde terræn- henholdsvis farvands- og luftområder. Hvis det er egen part, der har det operative initiativ, vurderes hvornår han realistisk set vil være i stand til at reagere. Herigennem forberedes den senere behandling af den sandsynlige udvikling i det relative styrkeforhold i den behandlede periode.

c. Analyse af egen parts situation

Som under analysen af modstanderens situation er niveauet i denne del af analysen ikke givet. Alle relevante forhold, også fra lave taktiske niveauer, inddrages hvis de er væsentlige for opgavens løsning jf. bemærkningerne under forrige pkt.

Som ved analysen af modstanderen skal der ikke gennemføres en afskrift, men beregninger og en analyse af, hvad vi ved om egne og allierede styrker. Dette skal munde ud i klare og relevante delkonklusioner. Også her er det ofte hensigtsmæssigt som støtte for analyse og delkonklusioner at udarbejde skemaer, tabeller og kortskitser. Tidsskema jf. bilag 1 skal normalt altid laves. Skitse jf. bilag 2 er ofte hensigtsmæssig.

(1) Egen styrke og svagheder

Den første del af analysen skal identificere styrke, svaghed og usikkerhed ved egen situation, herunder mulig forstærkning og støtte af eget område. Alle forhold, der i den pågældende opgave og situation er relevante, skal inddrages, såsom de forskellige forsvarsgrenes sammensætning, uddannelse, beredskab, baser m.v. Der gennemføres også en analyse af totalforsvarsmæssige forhold af relevans for opgaveløsningen. Endvidere analyseres forholdene ved nabomyndigheder for at erkende styrke og svaghed i deres situation.

(2) Ressourcebetinget begrænsning i handlefrihed i tid og rum

Den anden del skal fastlægge rammerne og mulighederne for udviklingen af egne styrker, gennem forstærkninger, på totalforsvarsområdet og hos naboer indenfor den analyserede periode. Herigennem fås et første indtryk af den ressourcebetingede handlefrihed, og den efterfølgende analyse af den mulige udvikling i det relevante styrkeforhold forberedes. Hvor handlefriheden i relation til på hvilken måde

opgaven løses er analyseret under pkt. 3.I.b, analyseres altså her den handlefrihed, som de rådige midler giver.

d. Analyse af fysiske forholds betydning

Dette afsnits delkonklusioner er et væsentligt bidrag til den efterfølgende analyse af de relative styrkeforhold (pkt. 3.II.e), og de behandlede forhold skal derfor udvælges og analyseres med henblik herpå.

Analysen skal inddrage alle fysiske forhold (f.eks. klima- og vejrforhold, militærgeografi, civil infrastruktur, terrænforhold, farvandsforhold, lysforhold og operationsafstande, der i den pågældende opgave og situation påvirker operationsvilkårene væsentligt.

Det skal klart konkluderes, hvilken part der har fordel/ulempe af et givent forhold.

Som eksempel på forhold, der kan have betydning kan nævnes:

- * Mørke-/lysperioders længder og deres indflydelse på muligheden for offensive flyoperationer henholdsvis på mulighederne for at flytte overfladeenheder skjult.
- * Vejrligets betydning for sigtbarhed (flyoperationer, overraskelse).
- * Vindens (og søens) betydning for luftlandsætninger (hastighed), sølandsætninger (hastighed og retninger), minerydningsoperationer og andre enheders operationer.
- * Tidevandsforholds betydning for sølandsætninger.
- * Isforholds betydning for maritime operationer og for passabilitet.
- * Vejtætheden, der sammen med terrænforhold (sumpe, skove, bjerge) eller geografiske forhold (dybt indskårne kyster) samt vejrforhold kan kanalisere landoperationer så meget, at rent landmilitære styrkeforhold betyder mindre end styrkernes operative mobilitet for mulighederne for at opnå handlefrihed og sikre et højt bevægelsestempo. D.v.s. erkendelse af landmilitære flaskehalse og deres virkning.
- * Iværgående hindrings (vandhindringer, bjerge) betydning for landoperationers tempo og for mulighederne for afskæring af kamppladsen med fly.
- * Operationsafstandenes betydning for sammenhængen mellem overflade- og fly/helikopteroperationer (indflydelse på bevæbning, tid i indsættelsesområdet).
- * Kystforholdenes betydning for sølandsætninger, for mindre kampenheders effektivitet og overlevelse samt for kystnær søtransport henholdsvis for mulighederne for at afskære denne.
- * Farvandssnævringers betydning for maritime operationer.

....

e. Første analyse af de relative styrkeforholds betydning

Niveauet i denne del af analysen bestemmes af niveauet i de forudgående dele af situationsanalysen.

Denne første analyse af de relative styrkeforhold skal medvirke til, at man identificerer tidspunkter og situationer, hvor der vil opstå kriser henholdsvis muligheder for at tilkæmpe sig eller bevare initiativet gennem offensiv optræden. Dette sker ved en analyse af igangværende, sandsynligvis umiddelbart forestående eller sikre kampe og slag. Denne analyse foretages normalt mest hensigtsmæssigt i følgende rækkefølge/ med følgende underpunkter:

Kampen om luftoverlegenhed

Kampen om søherredømmet

Kampen på landjorden

Evt. behov for eller sandsynlighed for en forudsætningskamp - en "forbekæmpelse".

Herunder gennemføres den samlende analyse af de situationsdannende faktorer, der er fremdraget under de forudgående dele af denne analysefase. Hermed indledes det forsøg på at fastlægge udfaldet af igangværende og potentielle indsættelser og slag, som er det centrale element i den operative analyse. Formålet er at skaffe en væsentlig del af grundlaget for valget af de mest relevante handlemuligheder i analysens senere faser. Dette har til formål at muliggøre opstillingen af realistiske H-er og M-er.

Den endelige analyse af de relative styrkeforholds betydning er en central del af femte fase, den afsluttende analyse. Den har til formål at vurdere udfaldet ved modstillingen af M-er og H-er.

Udgangspunktet for en analyse af kampforløbet er en forståelse for, hvilke forhold der er kampafgørende for givne enhedstyper, samt hvilke forhold der, når alt andet er lige, er kampafgørende. I det efterfølgende er givet nogle tommelfingerregler til støtte for analysen.

(1) Kampen om luftoverlegenhed

Såvel på operativt som på taktisk niveau er det de luftmilitære styrkers opgave at skabe forudsætningerne for egne

og øvrige styrkers operationer. Derigennem sikres bl.a. flåde- og hærstyrker den størst mulige handlefrihed, hvilket støtter deres operationer **indirekte**. Dette sker ved offensive og defensive luftforsvarsoperationer med det formål at skabe den højeste mulige grad af luftoverlegenhed over operationsområdet.

Derudover støttes egne flåde- og hærstyrker **indirekte** ved AI og **direkte** ved BAI, CAS, TASMO samt ved at etablere en dækning med områdeluftforsvar. De ressourcer, der er til rådighed for indirekte og direkte støtte til overfladeoperationerne, afhænger af situationen i luften. Udviklingen i denne afhænger af styrkeforholdet i alsidige jagerbombeflystyrker med en sådan rækkevidde, at de kan ramme modpartens base- og øvrige luftforsvarsstruktur, og med sådanne sigtesystemer og ammunitionstyper, at virkningen af angrebene står mål med indsatsen. Endvidere afhænger udviklingen af styrken af egne fly- og missilluftforsvarsstyrker med tilstrækkelig mængde moderne ammunition, af varslings- og kontrolorganisationens effektivitet og overlevelsessevne og af basestrukturens størrelse, punktluftforsvaret af dem og af retableringsevnen her.

Som tommelfingerregel gælder, at hvis der er tale om en **kvalitetslighed** på alle områder, men om en **kvantitativ** overlegenhed på 2:1 eller mere, vil det være muligt at etablere en klar luftoverlegenhed operationsområdet på 2-3 døgn. Herefter vil der være væsentlige flystyrker til støtte af overfladeoperationerne. Det samme gælder, hvis der er kvantitativ lighed, men en **markant** overlegenhed på alle andre områder (ECM, ECCM, ammunitionskvalitet, kontrolorganisation og basekapacitetens sårbarhed).

Hvis der ikke er en sådan klar overlegenhed enten kvalitativt eller kvantitativt, vil det tage fra én til mange uger at etablere en klar luftoverlegenhed over operationsområdet.

(2) Kampen om søherredømmet

Det er vanskeligt at forudse udfaldet af en kamp eller et slag mellem søstridskræfter. Dette skyldes at marginale forskelle i midlernes samvirke eller i teknisk kvalitet med ét slag kan give den ene part så store tab, at styrkeforholdet og dermed den taktiske afgørelse i det pågældende farvand kun kan ændres igen ved, at han tilføjer nye flådestyrker eller giver nye flystyrker en maritim rolle.

For vurdering af muligheden for opnåelse af/bestridelse af sea control (søherredømme) analyseres parternes **offensive** og **defensive** evne:

Den offensive evne:

Antallet af parternes offensive anti-skibsmisilsystemer og disses rækning (fra overfladefartøjer, fly og landbat-

terier), torpedosystemer og artillerisystemer over (100 mm). Som tommelfingerregel kan anvendes, at der skal være mere end 50% forskel i **antal** af SSM/ASM og i disses **rækning** for at disse forhold i sig selv må siges at have sandsynlig kampafgørende betydning.

Deployeringsmulighederne for disse våbens platforme, herunder om disse begunstiges eller hæmmes af kyst- og dybdeforhold samt modpartens evt. minefelter. Mulighederne for målerkendelse og måludpegning på de relevante engagementsafstande. Mulighederne for at koordinere indsættelsen af de rådige offensive våben.

Den defensive evne:

Den passive beskyttelsesvirkning af deployeringsmulighederne.

Varslingsmulighederne på enhederne (radar, ESM) samt eksterne sensorer (kystradarer, AEW, EKKMP o.a.). Aktive selvforsvarsmidler (missiler, kanoner under 100 mm og ECM) på enhederne, og hvilke eksterne midler der vil være til rådighed (SAM og CAP).

Ved en sammenstilling af den offensive evne over for den sammenhørende defensive kan man give et hovedsageligt kvantitativt underbygget skøn over udfaldet af en åben kamp om søherredømmet i et givent farvand.

Med afgørelsen af denne kamp vil der kunne være kommet en delvis afgørelse af, hvorvidt den part, der ønsker at anvende det pågældende farvand til kan gøre det med overskuelige tab. Mulighederne for at kunne anvende farvandet uden væsentlige tab afhænger dog samtidig af status i luftkrigen, ubådskrigen og minekrigen.

For alle disse tre områders vedkommende er det karakteristisk, at der kun sker en gradvis ændring af situationen, og at denne ændring sker over en forholdsvis lang periode. Mulighederne for at kunne reducere tabene fra modpartens undervandsvåben afhænger i første omgang af, om man har tilkæmpet sig en tilstrækkelig grad af luftoverlegenhed og søherredømme således at en effektiv MCM/ASW i det hele taget kan påbegyndes. Først derefter afhænger udfaldet og den nødvendige tid, der skal anvendes til at mindske truslen, af egne MCM- og ASW-ressourcer. Det sandsynlige forløb af kampen mellem den ene parts minevåben og den anden parts MCM-styrker henholdsvis ubåde og ASW-styrker sker ved at sammenholde disse midlers størrelse og kvalitet.

(3) Kampen på landjorden

Uanset, om der er tale om offensiv eller defensiv kamp, er det forudsætninger for fuld effektivitet, at enhederne er udrustet til og uddannet i det relevante terræn og klima samt uddannet i den taktiske og de samvirkeprocedurer, som den pågældende indsættelse kræver.

Landstyrker i defensiv kamp:

Som hovedregel må man sige, at fra det øjeblik kampen mellem deployerede landstyrker er indledt, må den part, der på grund af situationen eller den stillede opgave kæmper defensivt, kunne etablere et sammenhængende forsvar, der dækker alt angrebsegnat terræn. Dette sidste kan være begrænset mere eller mindre absolut af fysiske forhold (bjerger, skove, floder, sumpe, vanskeligt passable kyster).

For rimeligt åbent terræn svarende til eksempelvis det danske vil en brigade/kampgruppe/regiment være i stand til at etablere et sammenhængende forsvar på 5 km. for hver frontbataljon (eller fra 2,5 km. i meget lukket terræn (by, skov) uden støtte af hindring til 7,5 km. i åbent terræn med støtte af god hindring). Idet det her forudsættes, at der skal udspares en troppeenhedsreserve på bataljonsstørrelse, vil en troppeenhed med tre kampbataljoner (eks. en dansk brigade) således kunne forsvare ca. 10 km. front og en troppeenhed med fire kampbataljoner (eks. et sovjetisk regiment) ca. 15 km.

Det er her forudsat, at de pågældende enheder har haft en tilstrækkelig forberedelsestid. Denne varierer fra ca. 12 timer for en fuldt pansret enhed (eks. en tysk pansret brigade eller et sovjetisk BMP-regiment) til over to døgn for helt ubeskyttede enheder. Hvis enhederne af en eller anden grund ikke får denne forberedelsestid, vil deres effektivitet - herunder udholdenhed - være væsentligt forringet.

I det her forudsatte, åbne terræn kan kun pansrede troppeenheder gennemføre en mobil defensiv kamp, d.v.s. henholdende kamp. Den vil kunne gennemføres med 50-100% større frontbredder end forsvarskamp, afhængigt af krav til sejhed og terrænets hindreværdi.

Vilkårene for sø- og luftlandsatte enheders forsvar af et brohoved i åbent terræn svarer til forsvarskamp. Det betyder, at en marineinfanteribrigade kan forsvare en brohovedperimeter på ca. 15 km. (svarende til en brohovedbredde på ca. 9 km.). Et luftlandsat regiments brohoveddiameter er således ikke væsentligt over 4,5 km. (for en bataljon 1,5 km).

I bjergterræn, sumpterræn eller vanskeligt passabelt skovterræn er det ikke relevant at tage udgangspunkt i frontbredder. Kampen vil her koncentrere sig snævert om de bedste adgangsveje med brigadestørrelsesenhed indsat med tyngde om hver af disse. Kampen vil dels blive ført som stedbundet forsvar om selve vejen og som en bevægelig offensiv/defensiv kamp med det formål at hindre, at enheden bliver omgået.

Luft- og sølandsætninger har til formål at afskære eller omgå forsvaret.

Landstyrker i offensiv kamp

Åbent terræn:

Som hovedregel kan siges, at angreb på et forberedt, alarmeret og sammenhængende forsvar i åbent terræn i dagslys kun kan gennemføres af pansrede troppeenheder, der som minimum råder over artilleristøtte svarende til mindst én artilleriafdeling pr. kampbataljon. Frontbredderne for en brigade henholdsvis et regiment er 3-6 km., d.v.s. at en divisions angreb rammer én eller to brigaders (eller tilsvarende) front.

Hvis disse forhold for angriberen ikke er opfyldt, er der kun en mulighed for taktisk succes, hvis angrebet iværksættes mod et overrasket, et uforberedt eller ikke sammenhængende forsvar, i mørke eller usigtbart vejr, gennem lukket terræn eller evt. med dobbelt så stærk artilleristøtte som nævnt ovenfor.

Stærkt kanaliserende terræn:

I bjergterræn eller tilsvarende, hvor det ikke er muligt for angriberen at deployere sine lokalt overlegne styrker, vil en taktisk succes i form af et gennembrud (eksempelvis division gennem brigade) kræve en ildforberedelse på to-tre afdelinger pr. angrebsbataljon. Selv da vil succes kunne kræve flere dages hård og stærkt tabsgivende kamp. Kun hvis den forsvarende brigade er blevet omgået og afskåret, vil en lettere taktisk succes være sandsynlig.

Beregning af sandsynligt udfald (kun åbent terræn)

Som hovedregel medtages på defensiv side kun summen af de af forsvarets brigader/regimenter/kampgrupper, der rammes direkte af angriberens enheder og troppeenheder fra divisions- eller korps-/arméreserver i pågældende. korps/armé. De troppeenheder hos den defensive side, der er i front, men ikke rammes, eller som er uegnede til pågældende reserve- indsættelse, medregnes ikke. På offensiv side medregnes summen af alle troppeenheder, der kan indsættes i angreb mod den betragtede forsvarssektor i den pågældende del af analysen betragtede periode.

Hvis forholdet mellem summen af betragtede styrker hos forsvaren og angriberen er gunstigere end 1:2, kan forsvaret forventes af holde. Hvis det ligger mellem 1:2 og 1:3 vil der sandsynligvis opstå en krise. Hvis det er mere ugunstigt end 1:3 må der forventes et gennembrud.

(4) Behov for forudsætningskamp - en "forbekæmpelse".

Undervejs i analysen af styrkeforholdet og dettes udvikling i tid og rum kan der være identificeret behov for en eller flere operationer, som er afgørende forudsætninger for hovedoperationen. Sådanne nødvendige operationer skal anføres og holdes for øje under opstilling af handlemulighederne i det følgende.

III. OPSTILLING OG ANALYSE AF MODSTANDERENS (OG EVT. TREDIEPARTS) HANDLEMULIGHEDER

Niveauet i denne del af analysen lægges som hovedregel på det niveau, der kontrollerer operationerne i hele det behandlede område (MNC, PSC, Front, Flåde, TVD).

a. Identifikation af modstanderens hovedmuligheder med hensyn til mål og fremgangsmåder (H-er)

Modstanderens handlemuligheder skal ses i sammenhæng med en analyse af hans mulige hensigter. Hensigtsvurderinger er vanskelige at anlægge, og specielt under forsøg på at fastsætte mulige hensigter/mål på grundlag af hans hidtidige handlemønstre, skal der konkluderes med stor forsigtighed.

Specielt i en krisesituation, hvor egentlige kamphandlinger ikke har fundet sted, er modstanderens hensigter overordentlig vanskelige at vurdere og vil ofte kun kunne sandsynliggøres ved iagttagelse og vurdering af handlinger og tilkendegivelser af mere politisk end egentlig militær karakter. Det er dermed i sådanne situationer nødvendigt at inddrage overvejelser på det politisk-strategiske niveau.

For at kunne opstille realistiske handlemuligheder for modstanderen er det imidlertid nødvendigt at vurdere såvel hensigt som kapacitet og der bør derfor anlægges en realistisk "worst case"-vurdering af hans hensigter.

Efter en hensigtsvurdering opsummeres relevante delkonklusioner fra den hidtidige analyse. Der identificeres på dette grundlag væsensforskellige, overordnede handlemuligheder knyttet til mål for/ formål med operationerne. Ved formulering af H'er skal det tilstræbes, at disse giver udtryk for en sammenhængende idé - beskrevet f.eks. som: "... koncentreret indsats i den sydlige udelukkende del af operationsområdet..." Det frarådes at formulere H'er ved udelukkende at beskrive separat anvendelse af hærstyrker, flådestyrker o.s.v....

Normalt vil handlemulighedernes antal ligge fra to til fire.

De overordnede handlemuligheder (H-er) vil ofte kunne beskrives ved følgende parametre:

- * **Offensiv** henholdsvis **defensiv** hovedoptræden (i begge tilfælde vil den detaljerede beskrivelse kunne have både offensiv/defensiv optræden af underlagte myndigheder/enheder).
- * **Tidlig** eller **senere** iværksættelse af hovedoperationen.
- * Varierende **geografisk prioritering** (der bl.a. kan medføre varierende hastighed i styrketilvæksten til forskellige områder/akser).
- * **Optrapning** henholdsvis **ikke-optrapning** geografisk og/eller i konfliktniveau.

Man skal under analysen identificere mulige handlinger hos modstanderen, der anfægter forudsætningerne for opgavens relevans, eller som vil ændre situationen så drastisk, at grundlaget for analysen ændres afgørende.

Meget ofte vil det være muligt og hensigtsmæssigt at illustrere hvert H grafisk med en lille skitse.

....

b. Detailbeskrivelse af disse hovedmuligheders enkelte elementer samt af evt. undermuligheder

Hovedmulighederne danner derefter strukturen - "overskrifterne" - for den mere detaljerede beskrivelse af handlemulighederne. Detailbeskrivelsen vil indeholde forskellige kombinationer - logisk styret af "overskriften" - af underlagte myndigheders/enheders optræden.

Undtagelsesvis identificeres og opstilles væsentlige undermuligheder for modstanderens optræden.

c. Identifikation og beskrivelse af evt. tredieparts muligheder (N-er)

Tilsvarende identificeres neutral tredieparts handlemuligheder (N-er). Dette skal dog, for at undgå at gøre analysen unødvendig kompleks, kun ske, hvor dette er **ubetinget relevant** og hvor disse ikke naturligt opstilles og behandles som en integreret del af modstanderens eller egne handlemuligheder.

IV. OPSTILLING OG ANALYSE AF EGNE HANDLEMULIGHEDER

Niveauet i denne del af analysen lægges som hovedregel på det niveau, der kontrollerer operationerne i hele det behandlede område (MNC, PSC, Front, Flåde, TVD).

a. Identifikation af væsensforskellige handlemuligheder M-er)

De relevante delkonklusioner opsummeres. Man identificerer på dette grundlag væsensforskellige, overordnede handlemuligheder knyttet til mål for/ formål med operationerne, således som disse er uddraget af opgaveanalysen i afsnit I. Ved formulering af M'er skal det tilstræbes, at disse giver udtryk for en sammenhængende idé - beskrevet f.eks. som: "... koncentreret indsats i den sydlige del af operationsområdet". Det frarådes at formulere M'er ved udelukkende at beskrive separat anvendelse af hærstyrker, flådestyrker o.s.v....

Normalt vil deres antal ligge fra to til fire. De opstilles på baggrund af de identificerede styrende krav samt analysen af de relative styrkeforhold m.v.

De overordnede handlemuligheder (M-er) vil ofte kunne beskrives ved følgende parametre:

- * **Offensiv** henholdsvis **defensiv** hovedoptræden (i begge tilfælde vil den detaljerede beskrivelse kunne have både offensiv og defensiv optræden af underlagte myndigheder/enheder).
- * **Tidlig** eller **senere** iværksættelse af hovedoperationen.

....

- * Varierende **geografisk prioritering** (der bl.a. kan medføre varierende hastighed i styrketilvæksten til forskellige områder/akser).
- * **Optrapning** henholdsvis **ikke-optrapning** geografisk og/eller i konfliktniveau.

Handlemulighederne skal ligge indenfor de **opgave- og ressourcetilbetingede rammer for handlefrihed**, som er fastlagt tidligere i analysen. De skal normalt vælges således, at de helt eller delvis er modstillede modstanderens handlemuligheder.

Man skal under analysen identificere mulige handlinger hos naboer, der anfægter forudsætningerne for opgavens relevans, eller som vil ændre situationen så drastisk, at grundlaget for analysen ændres afgørende.

Meget ofte vil det være muligt og hensigtsmæssigt at illustrere hvert M grafisk med en lille skitse.

b. Detailbeskrivelse af disse hovedmuligheders enkelte elementer samt af evt. undermuligheder

Hovedmulighederne danner derefter strukturen - "overskriften" - for den mere detaljerede beskrivelse af handlemulighederne. Detailbeskrivelsen vil indeholde forskellige kombinationer - logisk styret af "overskriften" - af underlagte myndigheds/enheders optræden.

Undtagelsesvis identificeres og beskrives væsentlige undermuligheder.

V. AFSLUTTENDE ANALYSE

Under hele den afsluttende analyse er det afgørende, at **fordele og ulemper** identificeres. De styrende krav til beslutningen, der erkendtes i opgaveanalysen eller senere, skal være krumtappen i den afsluttende analyse, således at man til stadighed holder sig for øje om opgaven løses (Målopfyldelse). Afhængigt af, om en neutral tredieparts handlinger vil kunne få væsentlig betydning på egen beslutning, opdeles den afsluttende analyse i tre eller to dele.

M-er modstilles hvert evt. N

Hvis en neutral tredieparts handlinger vil have en indlysende stor betydning, gennemføres indledningsvis en analyse, hvor egne handlemuligheder (M-er) holdes op mod den neutrale parts handlemuligheder (N-er). Herved reduceres evt. antallet af fuldt anvendelige M-er, der behandles i den efterfølgende analyse.

M-er modstilles hvert H

Herefter sammenholdes egne handlemuligheder (M-er) med modstanderens handlemuligheder (H-er). Det sker ved, at et M ad gangen "prøves" mod hvert H. **Her er det centrale element den endelige analyse af de relative styrkeforholds betydning i disse hypotetiske**

....

kampe/slag. Som i den indledende analyse af de relative styrkeforholds betydning støttes her med en analyse af de luftmilitære forhold, der fortsættes med de sømilitære og landmilitære, hvorefter det bl.a. søges afklaret, om en forudsætningskamp er sandsynlig/nødvendig før den afgørende kamp. For at få et overblik over denne analyse er det ofte hensigtsmæssigt at støtte den til/illustrere den med skitser og skemaer.

Valg og udvikling af M

Den afsluttende del er en sammenlignende analyse af de resterende anvendelige M-er for at identificere det bedste ud fra **graden af målopfyldelse, sikkerheden af handlingsgrundlaget, fleksibiliteten før og under indsættelsen samt minimering af risikoen**. Det vil ofte lede til en **udvikling** af det M, der danner grundlag for beslutningen, for herved at mindske erkendte ulemper.

Denne udvikling inddrager de forhold fra lavere niveauer, som ikke har været styrende for H'er og M'er, men som i øvrigt er blevet erkendt som væsentlige for opgavernes løsning.

VI. BESLUTNING OG DIREKTIVGIVNING

Som minimum omfatter beslutningen i undervisningssituationen en samlet plan, en "CONCEPT OF OPERATIONS".

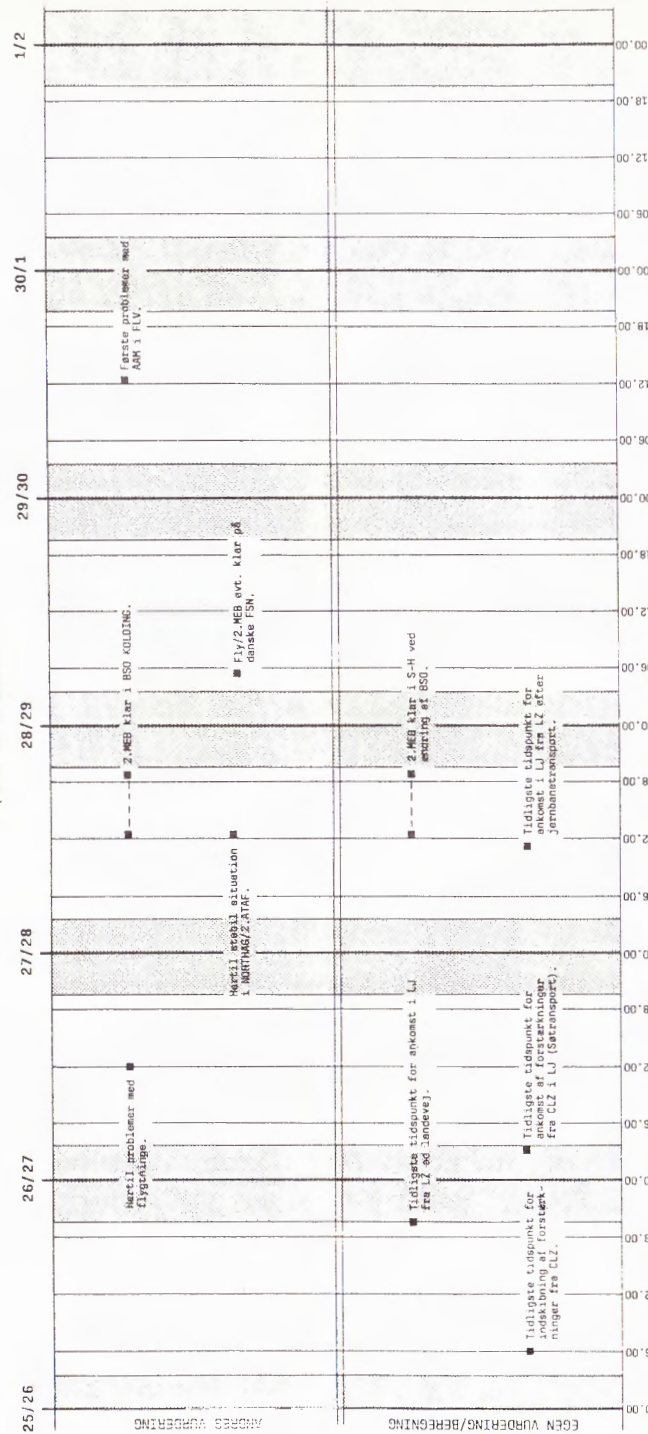
Enten fordi FAK-opgaven kræver dette eller fordi der er behov for supplerende detaljer for at belyse indholdet i beslutningen, medtages alle eller et antal af følgende elementer:

- * Generel Plan (Concept of Operations).
- * Opgave (direktiv) for underlagte myndigheder (Mission)
- * Tildelte styrker (Task Organization).
- * Kommandoforhold (Command and Control).

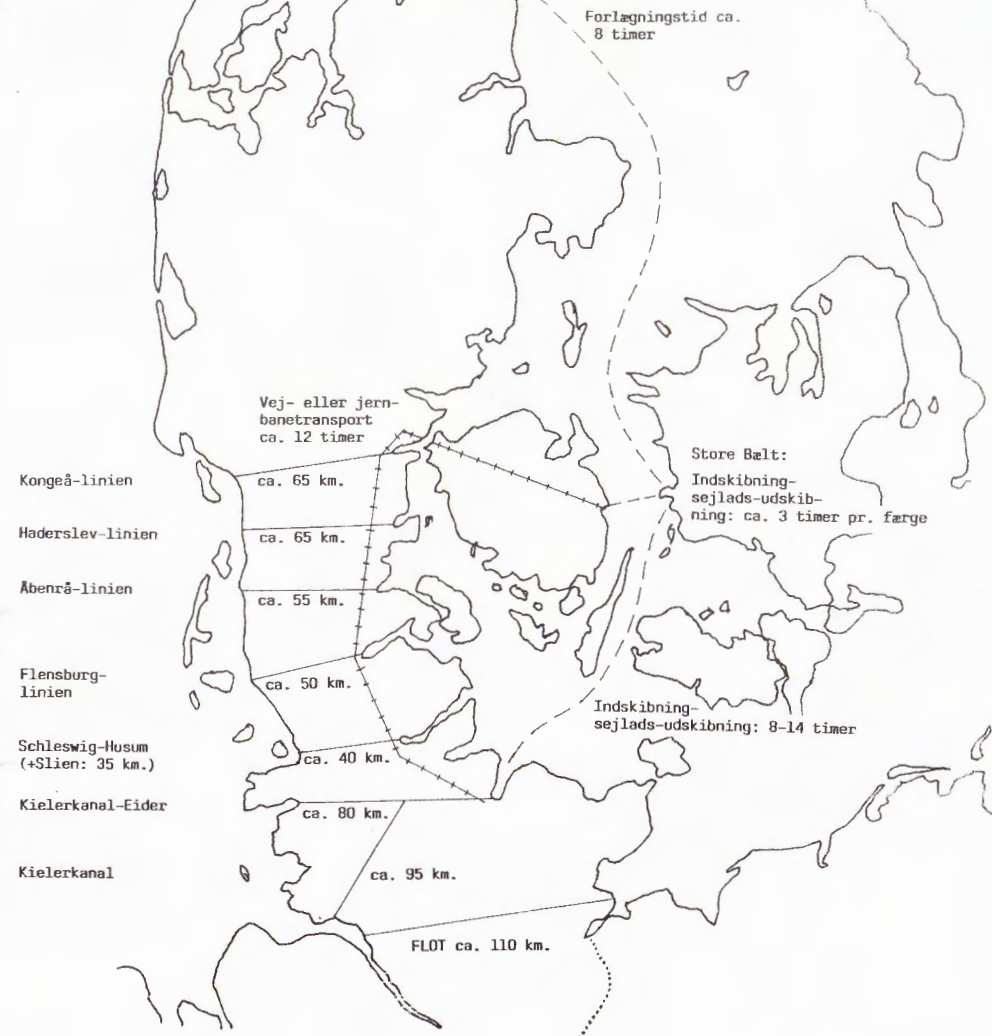
Herudover kan efter behov anføres oplysninger om hemmeligholdelse/vildledning, beslutningens gyldighedsperiode, Rules of Engagement m.v.

TIDSSKEMA

(EKSEMPEL EGEN PART)

EKSEMPELVIS AFSTANDS-/TRANSPORT- TIDSSKITSE.

VEJLEDNING I UDARBEJDELSE AF HOVEDOPGAVER

- Tillæg A. Eksempel på titelside.
B. Eksempel på indholdsfortegnelse.
C. Eksempel på stikordsregister.
D. Undervisningsministeriets cirkulære af 16.juli 1973.
E. Eksempelvis arbejdsgang.
F. Bedømmelseskriterier.

FORMÅL

1. Hver kursUSDeltager skal i løbet af kursus udarbejde en hovedopgave. Hovedopgaven har til formål:

- At udbygge evnen til analytisk at behandle et større komplekst emne, kollektivt og individuelt.
- At kunne udarbejde en besvarelse, der med baggrund i kriterierne for et fælles grundlag, omfatter en redegørelse, en analyse og en vurdering.

MÅL

2. Målet med hovedopgaven er, at kunne vurdere et større emne og - ved en kombination af kendskab, forståelse, analyse og syntese - at kunne foretage en afvejning af diverse opfattelser og på baggrund heraf konkludere og påpege løsningsforslag, hvor dette er relevant.

GENERELT

3. Hovedopgaven er opdelt i tre faser, hvor første fase er kollektiv, anden fase individuel og tredje fase kollektiv.

....

Første fase foregår i syndikaterne, hvor hvert syndikat tildeles tre brede emner, et fra hver af faggrupperne Statskundskab og Strategi, Operationer og Logistik, Management og Forvaltning. Hvert syndikat etablerer tre emnegrupper med mindst tre personer i hver emnegruppe. Emnegrupperne udarbejder forslag til de individuelle opgaver indenfor rammerne af det bredt formulerede emne. Emnegruppen opstiller kriterier for et fælles grundlag for de individuelle emner, der skal danne baggrund for den individuelle hovedopgave. Det fælles grundlag omfatter blandt andet afgrænsning, forudsætninger, definitioner, metoder m.m.

Anden fase er den individuelle fase, hvor den enkelte kursus-deltager, på baggrund af det fælles grundlag og den valgte individuelle hovedopgave, udarbejder først skitseforslag og derefter besvarelsen af hovedopgaven.

I tredje fase identificerer emnegrupperne generelle erfaringer, som fremlægges i plenum.

INDHOLD OG FORM AF DEN INDIVIDUELLE FASE

4. a. Generelt

Hovedopgavebesvarelsen skal være et selvstændigt arbejde, baseret på kundskaber erhvervet ved studier af skriftligt og/eller mundtligt kildemateriale samt egne erfaringer og tankeprocesser. Besvarelsen kan indledes med en kort redegørelse for emnets betydning for forsvaret. Derefter bør opgavens tekst og problemstilling analyseres, defineres og afgrænses. En del af dette arbejde overføres fra den første kollektive fase. Her kan ligeledes evt. fremsættes en tese såfremt det fremgår af opgavens undertitel.

Besvarelsen bør derudover indeholde et kort beskrivelses-afsnit, medens hovedvægten bør lægges på analyse og vurdering af de behandlede problemer.

Besvarelsen afsluttes med en konklusion samt fremsættelse af eventuelle løsnings-/ændringsforslag.

Selve teksten omfatter 25-40 normalsider (å 2400 enheder (40 linier å 60 enheder)) af hensyn til en seriøs behand-

....

ling af emnet.

Herudover kan grafiske fremstillinger, uddrag af bestemmelser og væsentlige dokumenter m.v. eventuelt anbringes i bilag eller tillæg. Antallet af bilag og tillæg bør dog begrænses til maksimalt 20 sider. Grænsen på 40 sider tekst og 20 sider dokumentation m.m. må kun overskrides efter ansøgning til og skriftlig bemyndigelse fra den ansvarlige faggruppe, og da kun med et nærmere aftalt antal sider. Uautoriseret overskridelse påvirker bedømmelsen.

b. Redaktion

(1) Besvarelsen skrives på standardformat A-4 og skal indeholde følgende:

-Titelsiderne

-Resumé

-Selve teksten

-Notehenvisninger og -register

-Bibliografi

-Stikordsregister (medtages kun i særlige tilfælde)

-Eventuelle bilag.

(2) Titelsiderne omfatter som minimum forside og indholdsfortegnelse, men kan tillige omfatte titelblad og forkortelsesliste m.v.

Forfatteren kan på forsiden placere eksempelvis et billede eller en tegning med relation til arbejdets emne. Vælges denne løsning bør tilstræbes overensstemmelse mellem billedets/tegningens lodighed og den seriøse behandling af emnet i opgaven. Hertil skal forsiden indeholde forfatterens grad, navn, en kortfattet titel på opgaven samt opgavens klassifikation (UKLASSIFICERET eller TIL TJENESTEBRUG). Eksempel på titelblad fremgår af Tillæg A.

Indeholder forsiden ingen grafiske fremstillinger, opstilles den som for titelbladet beskrevet, og dette udelades. Hverken forside eller titelblad pagineres, men eventuelt titelblad tælles med i pagineringen.

....

Indholdsfortegnelsen opstilles som de i Tillæg B viste eksempler. Den (de) side(r), hvorpå indholdsfortegnelsen står, pagineres ikke, men tælles med i pagineringen.

Skønnes det nødvendigt at anvende udenlandske eller uautoriserede forkortelser, (idet anvendelse af forkortelser generelt bør undgås) betegnelser og symboler i et sådant omfang, at de ikke naturligt kan placeres som tegnforklaring på anvendte kort, skitser eller diagrammer, anbringes en forkortelsesliste m.v. med nogle umiddelbart efter indholdsfortegnelsen. Siden pagineres ikke, men tælles med i pagineringen.

- (3) Resumé udarbejdes i overensstemmelse med de i Lærebog i Stabstjeneste, kapitel 6, afsnit VIII, anførte retningslinier. Resuméet bør tilstræbes holdt inden for én side.

- (4) Opstillingen. Opstillingen bestemmes af den anvendte metode, (Jf. pkt. 9). Såfremt det fremmer tekstens overskuelighed, bør anvendte kort, skitser, tabeller, organisations- og troppeoversigter og lignende materiale anbringes i tillæg. Der skal også på tillæg være kildeangivelse. Antallet af tillæg bør i øvrigt begrænses til det absolut nødvendige. Mål og vægt bør normalt altid anføres efter dansk standard. For så vidt angår tekniske hovedopgaver skal anvendes SI-enheder og -præfikser, jf. DS 2002 m.fl.

- (5) Notehenvisninger og -register. Det skal af teksten klart fremgå, hvad der er spekulativt, og hvad der kan dokumenteres. Dette sidste sker ved henvisning til pågældende kilde eller kilder. Henvisning kan ske på følgende måder:

....

- I selve teksten, eksempelvis: Lord Alanbrooke anfører herom (Bryant, p.216): "Når vi har nået Pisa-Rimini linien, vil der være tre muligheder åbne for os

eller

- ved notehenvisning i teksten. Anvendes denne metode, nummereres henvisningerne fortløbende gennem hele arbejdet eller for hvert kapitel eller afsnit for sig. Notehenvisningen kan have følgende to former: (32) eller ³²⁾ Noten kan enten placeres nederst på den side, hvortil den hører eller den kan - såfremt nummereringen sker afsnitsvis - placeres efter pågældende afsnit, eller endelig kan samtlige noter samles i et tillæg.

Ved renskrift af opgaven er de to sidstnævnte fremgangsmåder de teknisk letteste. For læseren af opgaven er førstnævnte fremgangsmåde imidlertid normalt den behageligste. Kortfattet kan noter eksempelvis se således ud:

32) Fuller, I, p. 185.

33) Fuller, op.cit. pp. 187-190.

34) Ibid., p. 190 ff.

32), 33) og 34) er henvisning fra selve teksten, hvor der er gjort anmærkning som ovenfor beskrevet. Fuller er forfatteren til et værk, som er anført i bibliografien: af note 32) fremgår, at det er I bind af pågældende værk. Er værket, der refereres til, ikke anført i bibliografien, må det yderligere identificeres, jf. eksempelvis note nederst på side 11 med henvisninger til H.P.Clausen i "Vejledning" P. og pp. betyder pagina, paginæ, dvs. side, siderne.

....

op.cit. betyder opere citato dvs. det citerede værk. Ibid. eller ib. betyder ibidem, dvs. sammesteds, i samme værk, f. og ff. betyder følgende side, sider. Noter kan også benyttes til i friere form at anføre kommentarer til teksten.

- (6) Bibliografien angiver, hvilke kilder, der har været benyttet ved opgavens udfærdigelse. Hver enkelt kilde skal nøje identificeres, hvilket sker ved angivelse af forfatter, titel, forlag, trykkested og -år. Findes der flere udgaver af pågældende værk, er det nødvendigt tillige at anføre udgaven. Ved anvendelse af tidsskriftsartikler som kilder anføres såvel tidsskriftets navn, årgang, nummer eller side samt artiklens titel og forfatter. Er kilden et interview af eller en samtale med eksempelvis en sagsbehandler identificeres såvel pågældende person(er) som tidspunkt. Forekommer der i teksten eksempelvis et enkelt citat fra et værk, som ikke i øvrigt anvendes som kilde, kan man nøjes med at identificere pågældende værk i noten, jf. ovenfor. Ved notehenvisninger er det upraktisk hver gang at skulle anføre et værks fuldstændige identifikation. I bibliografien anføres derfor i parentes en forkortet titel, der bruges i noter, jf. ovenfor i pkt. 5 b (5). I bibliografien anføres ud for hver kilde en vurdering af kildens objektivitet, fordele og mangler, samt hvorledes den har været anvendt, således at læseren får et indtryk af, hvilken værdi forfatteren tillægger det pågældende værk som kilde. Identifikation af kilder kan eksempelvis se således ud:

....

J.F.C. Fuller: The Decisive Battles of the Western World

Volume I. Eyre & Spottiswoode, London 1963

(Fuller I).

W.E.O. Lawaetz: Besættelsen af Hannover 1803 og The King's German Legion. Militært Tidsskrift 12/67.

(Lawaetz).

- (7) Stikordsregistret (indekset) anbringes i sidste tillæg. Det kan først laves, når arbejdet er renskrevet, og den korrekte paginering kendes. Registret bør være et blandet emne-, sted- og personregister og omfatte såvel selve teksten som bilagene. Det skal henvise til, hvor omtale af pågældende emne eller stednavn samt person er behandlet. Forekommer eksempelvis et stednavn meget hyppigt i teksten, bør det dog udelades af registret. Efter det anførte emne gives et kort resumé af begivenheden eller en henvisning til et til arbejdet hørende kort, såfremt der er tale om stednavne. For personer angives så vidt muligt i parentes umiddelbart efter navnet data i form af fødsels og dødsår, for regenter tillige tiltrædelsesår. I selve henvisningen angiver tal sidetallene. Er begivenheden omtalt flere steder, opregnes sidehenvisningerne i numerisk orden. Udstrækker omtalen af pågældende begivenhed sig over flere sider, kan henvisningen eksempelvis angives ved at anføre første og sidste side med bindestreg, således 2-5, eller ved anvendelse af de i pkt. 5 b.(5) anviste forkortelser, således: 2 f. eller 2 ff. Henvisning til bilag sker ved B efterfulgt af bilagets nummer og den pågældende side i bilaget, eksempelvis således: B 1, 2 ff., der angiver bilag 1, side 2 og følgende sider. Eksempelvis opstilling fremgår af Tillæg C.

....

- (8) Understregninger i selve teksten bør undgås, men anvendes i overskrifter og i bibliografi som ovenfor beskrevet. Man bør være opmærksom på, at en understregning i et manuskript vil medføre, at teksten almindeligvis bliver kursiveret i tryk. Man bør normalt aldrig bruge understregning som oratorisk middel.
- (9) Paginerings gennemføres som vist i dette papir med arabertal mellem to tankestreger midt på siden. Titledsider tælles med i pagineringen, men pagineres ikke, jf. pkt. 5.b. (2). Tillæg mærkes med store bogstaver. Tillæg og eventuelle bilag pagineres selvstændigt. Indholdsfortegnelse, tekst, eventuelt noterregister, bibliografi og stikordsregister trykkes på begge sider af papiret. Højresider pagineres med ulige tal, venstresider med lige tal. Bilag nummereres med arabertal.
- (10) Forkortelser bør begrænses mest muligt. Skønnes anvendelse af forkortelser nødvendig, skal der udformes en forkortelsesliste med nøgle, der anbringes umiddelbart efter indholdsfortegnelsen.
- (11) Citater anføres i dobbelt citationstegn. Forekommer der et citat i citatet, anbringes det indre citat imellem enkeltcitationstegn. I teksten anvendes korte citater. Længere citater bør placeres som bilag.

KLASSIFIKATION OG OPHAVSRET

5. Hovedopgaver gives lavest mulige klassifikation. Ved eventuel klassifikation af besvarelser følges reglerne for udfærdigelser af klassificerede sager. Ved valget af kildevalg sikres, at hovedopgaver på VUT II/L-STK kan holdes på UKLASSIFICERET eller TIL TJENESTEBRUG.

Afhandlinger, der udarbejdes i forbindelse med gennemgang af et af akademiets kurser, tilhører i princippet Forsvarsakademiet. De må følgelig ikke offentliggøres - ej heller i uddrag - uden

....

tilladelse fra CH/FAK og den pågældende kursusedtager.

Der henvises i øvrigt til Undervisningsministeriets cirkulære (Tillæg D).

Opgavebesvarelsen vil af interesserede militære myndigheder kunne rekvireres ved FAK. Den udleveres desuden til bedømmer, kursusledelse samt øvrige kursusedtagere.

VEJLEDER

6. Til enhver opgave udpeges en vejleder fra den faggruppe, hvorunder opgavens emne hører. Vejlederens opgave er primært at rådgive vedrørende opgaveløsningsprocessen (tolkning), problemformulering, afgrænsning, metode (hvis denne ikke er bestemt) og arbejdsplan. Herudover kan vejlederen i muligt omfang rådgive fagligt (litteratur, begrebsafklaring og specialmodeller) enten selvstændigt og/eller med henvisning til ekspert inden for emnet.

Vejledningen er tænkt som en hjælp til opgaveløser og fritager ikke denne for selv at levere grundlaget for opgaveløsningen såvel processuelt som fagligt.

ARBEJDSPLAN

7. Udarbejdelsen af et større skriftligt arbejde, som en hovedopgave, inden for en given tidsramme, kræver en arbejdsplanlægning.

Forinden man går i gang med det egentlige arbejde, bør man derfor ofre tid til at udarbejde en arbejdsplan, dvs. en oversigt over den tid, der afsættes til gennemførelse af de enkelte trin eller faser, som findes relevante i forbindelse med opgavebesvarelsen.

Under arbejdet med opgaven kan man ofte komme i den situation, at man må konstatere, at den lagde tidsplan ikke kan holde. Man bør da tage sig tid til at revidere planen og foretage de nødvendige justeringer, således at man igen får et tidsmæssigt fast grundlag for sit arbejde.

Arbejdsplanen kan eksempelvis indeholde følgende faser:

....

- I: - Analyse af opgaven
- Foreløbig skitse til disponering
- Indsamling af materiale
- Læsning, notering.
- II: - Sammenstilling, diskussion, vurdering
- Første redaktion
- III: - Kritisk gennemgang, evt. revision
- Endelig disponering af stoffet
- Endelig redaktion og renskrivning.

METODE

8. a. Såfremt det udtrykkeligt forlanges, at opgaven skal besvares som en stabsstudie, som en operativ analyse eller som en af de tre typer af strategisk stabsstudie, anvendes de i Lærebog i Stabstjeneste henholdsvis FAK VEJSAM, DEL I og II foreskrevne metoder.

b. For andre opgavebesvarelser foreskrives ingen bestemt metodik.

De følgende metodebetragtninger er således alene vejledende og sigter mod behandling af studier i almindelighed.

En hensigtsmæssig og logisk arbejdsgang ved gennemførelse af en studie kan illustreres som vist i Tillæg E, hvor hovedparten af trin 1-5 er gennemført i den første kollektive fase.

c. Til de enkelte trin i omstående model knyttes følgende bemærkninger:

- ad 1-3: Analyse af opgaven bør foretages med henblik på
- klaring af det (de) indeholdte problem(er)
 - præcisering af det/de indeholdte problem(er)
-

med henblik på at indetificere, hvad det er, der skal vurderes ("hvad drejer sagen sig om?")

- afdækning af de faktorer, der har indflydelse på problemet og som derfor må underkastes et nærmere studium.

ad 4-5: Efter at have klarlagt hvad opgaven indeholder af problemer, vil det ofte være nødvendigt at præcisere de antagelser og forudsætninger, hvorunder det videre arbejde skal foregå, dvs. at få fastlagt og godkendt opgavens afgrænsninger.

ad 6-7: Når opgaven er klarlagt og afgrænset, bør man udarbejde en foreløbig disposition. Denne kan være en hensigtsmæssig hjælp i forbindelse med udvælgelse af det kildemateriale, hvorfra nødvendige kendsgerninger indsamles. Det er en stor hjælp i det videre arbejde, såfremt man systematiserer indsamling af kendsgerninger ved etablering af et omhyggeligt noteapparat enten i form af egentlige kartotekskort, løbende notater på løblade eller i et arbejds-hæfte. For så vidt angår kilder og deres anvendelse henvises til pkt.3.

ad 8-10: Efter at have indsamlet og registreret de nødvendige kendsgerninger skal disse ordnes til en samlet redegørelse, der herefter skal analyseres og vurderes. Under denne indsamling kan man støde på problemer, som ikke i første omgang er erkendt. Det må da afgøres, hvorvidt disse skal medinddrages i behandlingen, eller om man må afstå fra at behandle dem. I sidstnævnte tilfælde bør det fremgå af den endelige besvarelse, jf. trin 12 og 13. Af såvel rede-

....

gørelse som analyse og konklusion skal klart fremgå, hvad der er spekulativt, dvs. forfatterens egen mening, og hvad der kan dokumenteres med henvisning til kilder (vedr. dokumentation, jf. pkt. 3, side 12 og pkt. 5 side 4 ff.) Det vil ofte være hensigtsmæssigt undervejs at præcisere de delkonklusioner, man når frem til, for herefter at bygge disse sammen til en sammenfattende vurdering. Den sammenfattende vurdering skal dernæst sammenholdes med problemstillingen. Hermed er opstillet en tese (hovedidé), som logisk underbygget gennem den foretagne diskussions delkonklusioner skal give indtryk for opgaveløserens opfattelse af det behandlede problem.

ad 11: Inden den endelige opbygning af disposition og afsluttende redaktion bør man afprøve delkonklusionerne ved at man forsøger at være sin egen opponent. Evt. kan det være nødvendigt at udvide belysningen af problemer og forstærke argumentationen i de enkelte afsnit, som indeholder delkonklusioner.

ad 12-13: Ofte vil man komme ud for den situation, at den sammenfattende vurdering vil indeholde spørgsmål, som står åbne og som kan give anledning til nye problemstillinger. Sådanne spørgsmål bør identificeres og præciseres med henblik på indarbejdelse i den endelige besvarelse.

ad 14-15: Der kan ikke gives stramme regler for, hvordan den endelige besvarelse bør disponeres. Ofte vil det dog være muligt og hensigtsmæssigt at placere stoffet inden for tre hovedgrupper:

....

Introduktion. Diskussion, Konklusion.

- Introduktion omfatter:
 - Præsentation af emnet og den indeholdte problemstilling.
 - Forfatterens principale vurdering/hovedidé/ tese, der vil have form af et postulat (dette kan selvsagt først formuleres efter at studien er gennemført).
 - Angivelsen af hvorledes emnet i det efterfølgende vil blive behandlet (præsentation af arbejdsmetoder).
- Diskussion:
 - En kapitelinddeling, opbygget i overensstemmelse med den plan, som fremgår af introduktionen.
 - Redegørelse, analyse, delkonklusioner, der underbygger den opstillede tese (trin 10).
- Konklusion:
 - Sammenfatning af delkonklusioner og dermed bekræftelse af forfatterens tese.
 - Afledte forslag, konsekvenser og programmer.

For så vidt angår rent redaktionelle krav henvises til pkt. 5.

KILDER OG DERES ANVENDELSE

9. Der vil normalt ikke blive anvist kilder, idet udvælgelse af disse er en væsentlig del af udarbejdelse af en studie.

Skriftlige kilder kan søges på biblioteker eller ved relevante myndigheder. En biblioteksfortegnelse udleveres særskilt. Udenlandske reglementer kan fremskaffes gennem Forsvarsakademiets For-

....

lag. Berørte faggrupper vil være behjælpelig med kontakt til mundtlige kilder og ved fremlæggelse af skriftligt kildemateriale fra myndigheder m.v. Officielle kilder bør, hvor de findes, altid benyttes.

Afskrives kilder i deres helhed eller i uddrag, skal det af noterne klart fremgå, at der er tale om citater.

Kilder bør ikke anvendes ukritisk, men vurderes nøje med henblik på at nå frem til en så objektiv fremstilling som muligt.*)

OBLIGATORISK UDARBEJDELSE AF SKITSEFORSLAG

10. Kursusdeltagerne skal udarbejde et skitseforslag for opgavebesvarelsen, der skal afleveres til kursusledelsen inden en nærmere fastsat tidsfrist.

Skitseforslaget skal indeholde

- en kortfattet fortolkning af opgaveteksten,)Opgave-
- en redegørelse for problemets art og indhold,)diskussion
- en redegørelse for evt. afgrænsninger,)
- om muligt opstilling af en tese,)
- en redegørelse for, hvordan den resterende del af opgaven gribes an, herunder vurderingskriterier, modeller, metoder samt
- stikordsagtigt hovedafsnit, dets indhold og forventet (planlagt) sidetal.

De væsentlige dele af de første tre "pinde" vil indgå i resultatet for den første kollektive fase.

Skitseforslaget drøftes forfatter og vejleder imellem, hvorefter forfatteren vil få skriftlig tilbagemelding. Såfremt forfatteren ønsker at ændre væsentligt i skitseforslaget efter tilbagemeldingen, skal kursusledelsen kontaktes.

*) H.P. Clausen: "Hvad er historie?" Jørgen Paludans Forlag, København 1986 giver blandt andet en oversigt over kildekritiske hovedproblemer.

....

INDLEVERING

11. Opgavebesvarelsen indleveres i et maskinskrevet og til trykning færdigt eksemplar inden en nærmere fastsat tidsfrist.

BEDØMMELSE

12. Den enkelte hovedopgave bedømmes af en af Forsvarsakademiet nedsat kommission, bestående af repræsentanter for involverede faggrupper samt en ude fra kommende bedømmere. Opgaveløseren har mulighed for, på grundlag af en saglig argumentation, at afvise et forslag til ekstern bedømmer.

Bedømmelseskommisionen udfærdiger en skriftlig vurdering af besvarelsen, sluttende med en talkarakter efter 13-skalaen. Opgaveløseren modtager et eksemplar af vurderingen, underskrevet af kommissionens medlemmer.

Bedømmelse af opgavens niveau sker efter de i tillæg F anførte kriterier.

TIDSFRISTER

13. Gældende tidsfrister for valg, udarbejdelse af skitseforslag, udarbejdelse af opgavebesvarelsen m.v. bekendtgøres ved kursus start.

Tidspunkter for emnegruppernes behandling af generelle erfaringer vil blive meddelt senere.

Tillæg A

Eksempel på titelside

FORSVARSAKADEMIET
VUT II/L-STK 1991/92
Kaptajn A. Olsen

Klassifikation

Sømagt og fastlandsmagt

Studien skal belyse den to-polede strategis problemer gennem en analyse af de traditionelle forskelle vedrørende politik, strategi og krigsførelse. Der konkluderes med en vurdering af, hvorvidt problemet alene er af historisk interesse, eller stadig er aktuelt.

Hovedopgave

Eksempel på indholdsfortegnelse

	<u>INDHOLD</u>	<u>Side</u>
Resumé		3
Indledning		5
I kapitel	<u>BAGGRUNDEN</u>	
	1. Samfundsorientering	7
	2. Politiske forhold	8
	3. Krigens årsager	9
	4. Situationen ved krigens begyndelse	10
	5. Organisationsområderne	11
II kapitel	<u>STRATEGI</u>	
	1. Den øverste krigsledelse	13
	2. Nordstaternes strategi	14
	3. Sydstaternes strategi	15
III kapitel	<u>TAKTIK</u>	
	1. Ved krigens begyndelse	17
	2. Våben	18
	3. Taktikkens udvikling	19
IV kapitel	<u>LOGISTIK</u>	
	1. Forsyningstjeneste	21
	2. Transporttjeneste	22
	3. Personeltjeneste	23
Konklusion		25
Tillæg A	Noter	27
Tillæg B	Bibliografi	29
Tillæg C	Stikordsregister	31
Bilag 1	Oversigtskort	
Bilag 2	Statistik over jernbaner	
Bilag 3	General Thomas' angrebsplan	

	Side
0. Resumé	I-II
1. Problemformulering og afgrænsning	1
1.1. Struktureringsproblemer	1
1.2. Organisationen	1
1.3. Opgaver og struktur	2
1.4. Problemformulering	3
1.5. Afgrænsning	7
1.6. Opbygning af opgaven	7
2. Teorier og undersøgelser om sammenhæng mellem opgaver og struktur	9
2.1. Pugh et al: Strukturdimensioner	9
2.2. Perrow: Opgaver og struktur	11
2.2.1. Grundlag og udgangspunkt	11
2.2.2. Teknologi og opgaver	12
2.2.3. Struktur	14
2.3. Lawrence & Lorch: Differentiering og Integrering	17
2.3.1. Grundlag og udgangspunkt	17
2.3.2. Sammenhæng mellem differentiering og miljø	19
2.3.3. Sammenhæng mellem integration og miljø	20
2.3.4. Konfliktløsningsadfærd	21
2.4. Shull et al: Matrix-organisation	22
2.4.1. Grundlag og udgangspunkt	23
2.4.2. Opgavegruppernes karakteristika	23
2.5. Kort sammenligning af teorier	26
2.5.1. Opgaver	27
2.5.2. Struktur	28
3. Beskrivelse af opgaver og struktur	29
3.1. Fremgangsmåde ved beskrivelse	29
3.2. Generelt om den konkrete organisation	30
3.3. Beskrivelse af opgaver	31
3.4. Arbejdsdeling	34
3.4.1. Salgssektionen	34
3.4.2. Den udførende sektion	36
3.4.3. Øvrige opgaver	38

	Side
3.5. Analyse af opgaver	39
3.5.1. Generelt om analysen	39
3.5.2. Salgssektionen	41
3.5.3. Den udførende sektion	41
3.6. Miljøvurdering	42
3.7. Beslutningsprocesser	44
3.7.1. Beskrivelsesmåde	44
3.7.2. Valg af beslutningsprocesser til beskrivelse	45
3.7.3. Beslutninger i forbindelser med tilbud	46
3.7.4. Beslutninger i forbindelse med ordrebehandling	47
3.8. Strukturanalyse	49
3.8.1. Dimensioner og deres variable	49
3.8.2. Strukturering af aktiviteter	49
3.8.3. Koncentration af autoritet	51
3.8.4. "Line control of workflow"	51
3.8.5. Sammenfatning af strukturanalyse	52
4. Vurdering af strukturens hensigtsmæssighed	54
4.1. Fremgangsmåde	54
4.2. Hensigtsmæssighedsvurdering efter Perrow	55
4.2.1. Udgangspunkt	55
4.2.2. Specialisering	55
4.2.3. Standardisering, formalisering og centralisering	56
4.3. Hensigtsmæssighedsvurdering efter Lawrence & Lorch	58
4.3.1. Udgangspunktet	58
4.3.2. Specialisering	58
4.3.3. Formalisering og standardisering	61
4.3.4. Centralisering	62

4.4. Hensigtsmæssighedsvurdering efter Shull et al	Side 64
4.4.1. Udgangspunktet	64
4.4.2. Specialisering	64
4.4.3. Formalisering og standardisering	65
4.4.4. Centralisering	66
5. Sammenfatning og konklusion.....	68
5.1. Sammenfatning af vurderingen	68
5.2. Konklusion	71
5.3. Alternativ organisationsform ?	72

Litteraturfortegnelse

Bilag 1: Shull et al: Strukturbeskrivelser
Bilag 2: Analyse af opgaver
Bilag 3: Beslutninger

Eksempel på stikordsregister (index)

F. (fortsat)

år. Blev kejser under navnet
Frederik 3. Wilhelm (1831-88-
88), Kommandoen over 3.armé
7, 12. 15. B.5.2.
Froeschwiller, slag den 6 AUG,
kort 3, 12-15, B.1.2.

osv.

I
Italien., 1-2, 8, B.1.1.,
B.3.1.2-

J
Jena? Slag 1806, hvor Napoleon
besejrede preusserne, 4,
B.1.1., B.2.1.

G

Gambetta, Leon (1838-82), fransk
jurist og statsmand, 22.
Gifertskoven, kort 1, 12.
Gladstone, William Ewart (1809-
1898), britisk statsmand, 3.
Goeben, General von, kommando
over 8. korps i 1 armé (tysk)
B.5.1.
Gravelotte, kort 5. 6 og 7, 18 f.
Groebe, greve von der, kommando
over 3.Krav. DIV i 1.armé (tysk)
B.5.1.
Grækenland, 2.

K
Kassel, 21.
Kaiserslautern, kort 1, 10,
B.5.2.
Kirchbach, General von, kom-
mando over 5.korps i 3.
armé (tysk), B.5.2.
Kirkestaten, B.4.

H

Hagenau, kort 1, 13-14.
Hartmann, General, kommando over
1.Kav. Div. i 1.armé, B.5.1.
Hartmann, General, kommando over
2.Bayerske korps i 3.armé,
(tysk), B.5.2.
Helgoland, 1.
Hindersin, General von, general-
inspektør for ART. B.1.3.
Holland, 1-2.

Undervisningsministeriets cirkulære af 16. juli 1973.

Cirkulære om anvendelsen af de studerendes opgaver og deres rettigheder i forbindelse hermed.

(Til de højere uddannelsesinstitutioner).

Da der i enkelte tilfælde synes at have rådet en vis usikkerhed vedrørende benyttelsen af de studerendes opgavebesvarelser, herunder øvelses- og eksamensopgaver, prisopgaver, forskningsprojekter o. lign., skal man meddele, at sådanne arbejder må behandles i overensstemmelse med gældende lovgivning, navnlig lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsret til litterære og kunstneriske værker. Følgende retningslinier skal herefter følges:

§ 1. En udgivelse eller anden form for offentliggørelse af skriftlige arbejder, der i hovedsagen eller dog for en væsentlig del vedkommende er frembragt af de studerende ved deres selvstændige indsats, må ikke finde sted uden udtrykkeligt samtykke fra de studerende, og de pågældendes navne skal altid anføres i forbindelse med publikationen.

Stk. 2. I tilfælde af større, fælles forskningsprojekter o. lign. vil det ofte være vanskeligt at individualisere de enkelte studerendes bidrag. Er de studerendes bidrag beskedne, vil publiceringen kunne foretages af forskningslederen i dennes navn, men med angivelse af de medvirkendes navne. I øvrigt bør de studerendes samtykke til offentliggørelsen indhentes, før de påbegynder arbejdet.

Stk. 3. Indvindes der økonomisk udbytte ved publiceringen, skal de studerende have deres del heraf, udmålt efter den enkeltes indsats. De studerendes opmærksomhed skal henledes herpå ved samtykkets afgivelse, således at der i forbindelse hermed kan træffes en nærmere aftale herom.

§ 2. I det omfang et institut påtager sig at løse opgaver for udenforstående (kontrakt-

forskning o. lign.) bør der ikke udskrives eksamensopgaver til de studerende, der helt eller delvis falder inden for sådanne opgaver. Det samme gælder i tilfælde, hvor de enkelte lærere påtager sig lignende opgaver.

Stk. 2. De studerende bør heller ikke på anden måde inddrages i løsningen af sådanne opgaver som et led i deres normale og obligatoriske studieaktiviteter.

Stk. 3. Der er derimod intet til hinder for, at en enkelt eller enkelte studerende kan deltage på frivillig basis i løsningen af særlige opgaver. Der bør i så fald søges tillagt de pågældende vederlag herfor af et eventuelt honorar eller over medhjælpsummen.

Stk. 4. Undtagelse fra reglerne i stk. 1-2 kan dog gores ved større og længere varende institutprojekter af betydelig undervisningsmæssig værdi.

Stk. 5. Finder offentliggørelse sted, gælder reglerne i § 1.

§ 3. De studerende er berettigede til at disponere over deres egne arbejder, herunder også deres eksamensopgaver, når og på den måde de finder det onskværdigt. Arbejdet kan dog være frembragt i et sådant samvirke med andre, f. eks. vedkommende lærer, at retten til offentliggørelse m.v. indehaves af disse i fællesskab. Det kan endvidere forekomme, at det materiale, der ligger til grund for arbejdet, er fortroligt, i hvilket tilfælde offentliggørelse kun kan ske med samtykke fra den, der har krav på hemmeligholdelse.

Stk. 2. I de normale tilfælde, hvor den studerende er dispositionsberettiget over

arbejdet, bør vedkommende uddannelsesinstitution på begæring være den studerende behjælpelig med at fremskaffe en kopi, hvor der kun findes et enkelt eksemplar og dette — således som tilfældet ofte vil være ved eksamensopgaver — er i institutionens besiddelse. Kopier kan først udleveres, efter at bedømmelse af opgaven har fundet sted. Institutionen er berettiget til at opkræve et gebyr, der dækker udgifterne ved opgavens fotokopiering. Adgangen til at kræve kopi af eksamensopgaver o. lign. kan dog

ikke gøres gældende, hvor opgaven består i kortfattede besvarelser af en række spørgsmål („spotprøver“ m. v.), eller hvor særlige hensyn på afgørende vis taler mod udleveringen.

Stk. 3. Eksamensopgaver o. lign. må ikke udlånes til eventuelle interesserede uden samtykke fra den studerende.

Stk. 4. Eksamensopgaver opbevares af institutionen i mindst 5 år, hvorefter tilintetgørelse kan finde sted på institutionens foranledning.

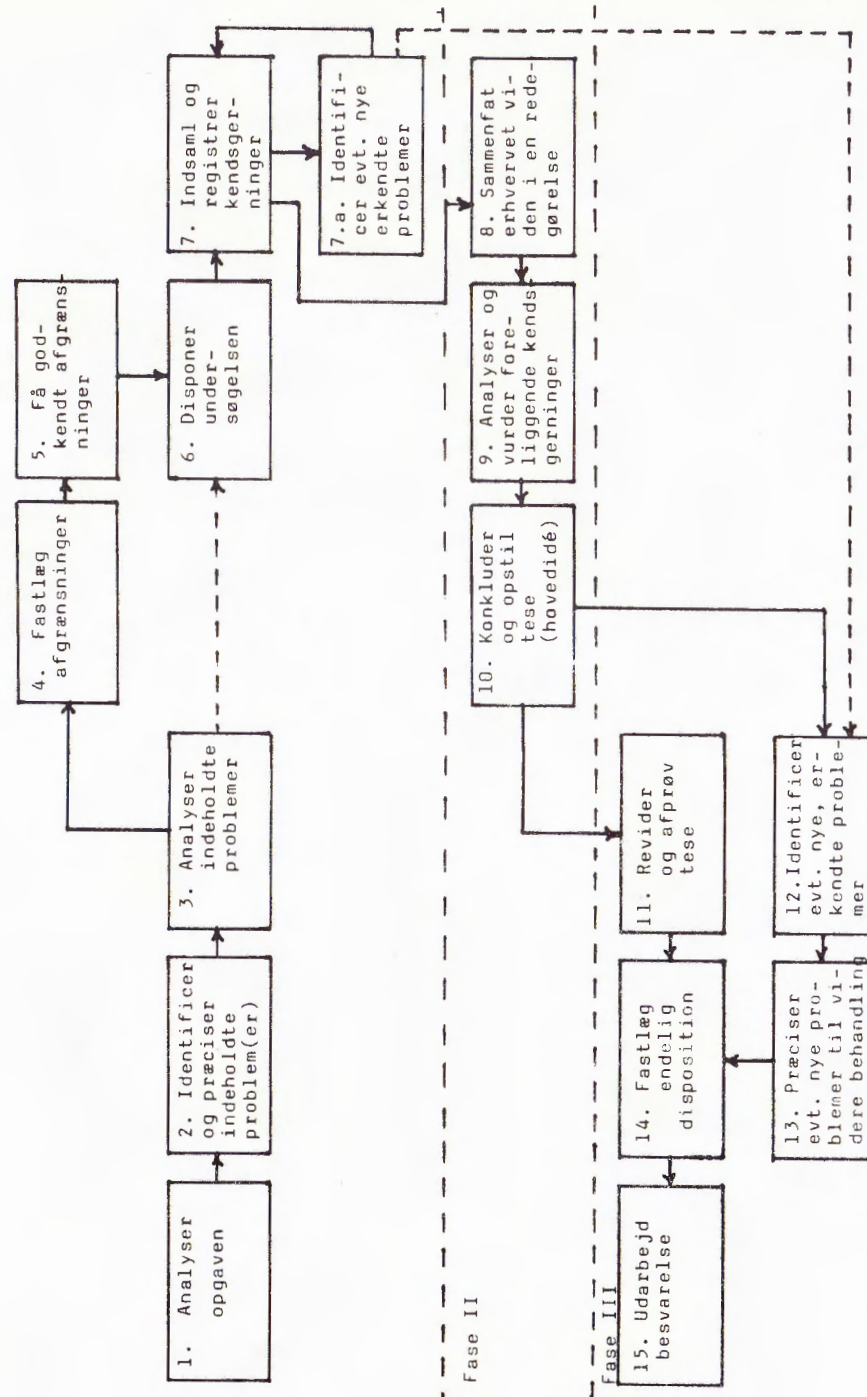
Undervisningsministeriet, den 16. juli 1973.

P. M. V.

Bj. Brynskov.

/ Tove Møller.
fm

Fase I

BEDØMMELSESKRITERIER1. Ikke tilfredsstillende

Den stillede opgave ikke løst, jf. undertitel og faggruppens tilbagemelding til skitseforslag. Indplacering på karakter afhænger i øvrigt af, hvor mange af de i pkt. 3 angivne kriterier, der er opfyldt/ikke opfyldt.

2. Mindre tilfredsstillende

Den stillede opgave løst, jf. undertitel og faggruppens tilbagemelding til skitseforslag, men på en overfladisk og utilfredsstillende måde, hvor det evt. kun er de formæssige kriterier jf. ref., der er opfyldt.

3. Tilfredsstillende/Meget tilfredsstillende

Den stillede opgave løst, jf. undertitel og faggruppens tilbagemelding til skitseforslag. Indplaceringen på de to grader hhv. på karakterer afhænger af opfyldelsen af følgende kriterier:

Sværhedsgrad? Specielle initiativer?

- a. Opgavens sværhedsgrad (specielle forudsætninger <> kompleksitet og adgang til kildegrundlag)?
- b. Er der i forbindelse med opgaven vist specielt initiativ med at skaffe det bedst mulige grundlag for analysen?

Korrekt indhold? Alle relevante kilder?

- c. Er redegørelsesdelen indholdsmæssig korrekt?
- d. Er alle relevante kilder medtaget og anvendt?

Struktur, form og sprog?

- e. Er strukturen i besvarelsen målrettet og hensigtsmæssig?
- f. Er formen i overensstemmelse med vejledningens formelle krav?
- g. Er sproget klart og økonomisk?

Relevans og kvalitet af forslag?

- h. Viser behandlingen af opgaven en generel forståelse for, hvilke forhold, der aktuelt er specielt relevante for Danmark hhv. forsvaret? Gælder dette også evt. forslag?
- i. Er forslag underbygget af den gennemførte analyse og de gjorte vurderinger?

Analysen: Sans for væsentligt/uvæsentligt? Overblik? Økonomi?

- j. Vises en klar fornemmelse for de væsentlige elementer i problemet?
- k. Vises en sikker fornemmelse for overordnede sammenhænge og udviklinger med indflydelse på emnet?
- l. Vises evnen til løbende at adskille væsentligt og uvæsentligt under analysen?
- m. Vises herunder evnen til kun at medtage forhold af betyd-

ning for opgaven? Sker det med tekstmæssig økonomi? Anvendes præsenteret teori? Anvendes redegørende afsnit?

Analysen: Dybde, selvstændighed og kritisk sans?

- n. Viser en evne til at analysere et komplekst emne i stor dybde?
- o. Viser besvarelsen evne til selvstændig analyse i forhold til kilder m.m.?

Vurderinger og konklusion?

- p. Er præmisser hensigtsmæssige og klare?
- q. Demonstrerer vurderinger og konklusion en realistisk forståelse for alle parametres betydning?

En indplacering af opgaven som "meget tilfredsstillende" har som en første forudsætning, at alle spørgsmålene c. - g. i hovedsagen kan besvares positivt. Herudover afhænger indplaceringen

- af svarhedsgraden for den pågældende kursusedtager (spm. a.)
- af, om der har været vist særlige initiativer i etablering af besvarelsens grundlag (spm. b.) samt
- af, om hovedparten af spørgsmålene h. - q. er besvaret positivt.

4. Særdeles tilfredsstillende

Den stillede opgave løst, jf. undertitel og faggruppens tilbagemelding til skitseforslag. Alle de i pkt. 3 nævnte kriterier er opfyldt.